

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. vasario 2 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski (pranešėjas), Algirdo Taminsko ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal atsakovų I. G. ir D. M. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 15 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo S. J. ir H. J. ieškinį atsakovams I. G. ir D. M. dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, restitucijos taikymo ir nuostolių atlyginimo priteisimo, tretieji asmenys uždaroji akcinė bendrovė „MTARCH“, akcinė bendrovė „Amber Grid“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių sandorio pripažinimą negaliojančiu dėl suklydimo ir su sandorių susijusių išlaidų atlyginimo priteisimą, taip pat proceso teisės normų, reglamentuojančių apeliacinės instancijos teismo teisę byloje skirti teismo ekspertizę, bylos nagrinėjimą apeliacinės instancijos teisme žodinio proceso tvarka ir eksperto apklausą teismo posėdyje, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovai kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovams, prašydami pripažinti negaliojančia nuo sudarymo momento 2016 m. balandžio 4 d. ieškovo S. J. ir atsakovų sudarytą žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartį, taikyti dvišalę restituciją ir atsakovams iš ieškovo priteisti po 1/2 dalį žemės sklypo, o ieškovams iš atsakovų priteisti po 13 000 Eur; taip pat priteisti ieškovams solidariai iš atsakovų 5179,41 Eur patirtų išlaidų ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovai nurodė, kad po ginčo žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo paaiškėjo, jog žemės sklype, kurį ieškovai įsigijo gyvenamojo namo statybai, statyba yra negalima. Ieškovai paaiškino, kad ilgus metus gyveno Jungtinėse Amerikos Valstijose, tačiau planavo grįžti į Lietuvą, todėl pradėjo ieškoti žemės sklypo gyvenamojo namo statybai. Ieškovams atvykus į Lietuvą, ieškovo tėvo pažįstamas D. G. pasiūlė ieškovui apžiūrėti ir įsigyti vieną iš jo sklypų (kaip paaiškėjo vėliau – registruoto jo motinos vardu). Ieškovams apžiūrėjus sklypą, kitą dieną D. G. persiuntė detalų planą, kadastrinį žemėlapi, privažiavimo žemėlapi ir žemės sklypo planą, tačiau apie statybų ribojimus nieko nenurodė.
4. Ieškovas nurodė, kad kreipėsi į architektą ir parodė jam elektroniniu paštu iš pardavėjų gautus dokumentus. Architektas atkreipė dėmesį, kad tiek Nekilnojamojo turto registro išrašė, tiek detalizame plane pažymėtas žemės sklypas neturi specialiųjų apribojimų, išskyrus želdinių ir elektros linijų apsaugos zonas, taip pat nurodė, jog statybą reikės derinti su trečiuoju asmeniu AB „Amber Grid“ (buvusią AB „Lietuvos dujos“), kadangi šalia eina magistralinis dujotiekis. Kitų žemės sklypo trūkumų nei pardavėjai, nei specialistai, su kuriais konsultavosi ieškovas ir jo atstovas, nenurodė. Po sklypo įsigijimo paaiškėjo, kad į magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vieneto tankį įskaičiuotini pastatai jau viršija 10 pastatų, o leistinų statyti pastatų skaičius šioje vietovėje viršijo 10 jau tada, kai buvo derinamas detalusis planas. Anot ieškovo, atsakovai, kaip pardavėjai, apie tai žinojo arba turėjo žinoti, nes jie buvo detaliojo plano užsakovai ir apie tokį parduodamo sklypo trūkumą nežinoti negalėjo. Ieškovai nurodė, kad žemės sklypo pirkimo–pardavimo sandorį sudarė suklysdami, nes, žinodami, kad perkamame žemės sklype gyvenamojo namo statyba negalima, tokio sandorio jie nebūtų sudarę.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Kauno apylinkės teismas 2020 m. kovo 13 d. sprendimu ieškinį atmetė.
6. Teismas nustatė, kad ieškovai, prieš įsigydami žemės sklypą, jį apžiūrėjo, gavo detaliojo plano brėžinį ir dėl žemės sklypo konsultavosi su specialiųjų žinių turinčiu specialistu – architektu. Tarp sklypo apžiūrėjimo ir sandorio sudarymo praėjo apie 3 savaitės. Todėl, teismo vertinimu, ieškovai, nors ir gyvendami užsienyje, turėjo pakankamai laiko išanalizuoti žemės sklypo dokumentus ir pasikonsultuoti su specialistais.
7. Teismas pažymėjo, kad prieš sudarydami žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartį ieškovai apžiūrėjo sklypą, analizavo Nekilnojamojo turto registro duomenis, detalų planą rodė architektui, o šis jiems nurodė, jog statybas reikės derinti su trečiuoju asmeniu AB „Amber Grid“. Teismas atkreipė dėmesį, kad atsakovai ieškovams pateikė sklypo dokumentaciją, o detaliojo plano pagrindinio brėžinio 9 punkte buvo nurodyta informacija, jog projektuojamojoje teritorijoje nustatomos šios magistralinio dujotiekio apsaugos priemonės: planuojamoje teritorijoje nustatoma ne daugiau kaip 10 statinių žmonėms būti (skaičiuojant 1 butą kaip 1 statinį), kurie nustatomi vadovaujantis magistralinio dujotiekio

pirmosios vietovės klasės apribojimais, apimančiais žemės juostą 200 metrų į abi puses nuo dujotiekio ašies ir 1600 metrų ruože išilgai vamzdžio ašies. Rengiantis statyti bet kokius statinius ar įrenginius arčiau nei 350 metrų nuo dujotiekio ašies, priešprojektiniai pasiūlymai ir projektinė dokumentacija privalo būti derinami su magistralinį dujotiekį eksploatuojančia organizacija.

8. Teismas nesutiko su ieškovo argumentais, kad atsakovai nuo ieškovo nuslėpė aplinkybę, jog žemės sklypas yra teritorijoje, kurioje ribojamas statinių kiekis ir tankumas. Teismas sutiko su trečiojo asmens AB „Amber Grid“ argumentais, kad tokiu būdu ieškovo suklydo dėl teisės, o ne dėl faktinių aplinkybių. Teismo vertinimu, iš detaliojo plano buvo akivaizdu, kad ieškovo privalės statybą derinti su tuometiniu magistralinio dujotiekio valdytoju, tačiau iki sandorio sudarymo ieškovo į trečiąjį asmenį AB „Amber Grid“ nesikreipė išsiaiškinti, ar ginčo sklype statyba galima. Anot teismo, tai pagrindžia, kad ieškovo neveikė sąžiningai ir apdairiai.
9. Teismas taip pat pažymėjo, kad visi byloje dalyvavę asmenys pripažino, jog iki 2017 m. birželio 28 d. teisinis reglamentavimas buvo pakankamai neapibrėžtas, t. y. teisės aktu nebuvo aiškiai nustatyta metodika, kaip privalo būti nustatomas vietovės klasės vienetas; nebuvo apibrėžta, pagal kuriuos kriterijus trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ turi priimti sprendimą; nebuvo aiškiai nustatyta, kokie pastatai turi būti laikomi pastatais, skirtais žmonėms būti; taip pat nebuvo nuostatos, kad priimant sprendimą turi būti atsižvelgta ne tik į jau esamus pastatus, bet ir į išduotus leidimus pastatams statyti. Teismas nusprendė, kad tik vėlesniuose teisės aktuose buvo apibrėžta statinių, skirtų žmonėms būti, samprata, todėl reglamentavimas tapo aiškesnis ir konkretesnis, o trečiajam asmeniui AB „Amber Grid“ nebeliko galimybės interpretuoti ir savo nuožiūra spręsti bei vertinti pastatus kaip skirtus žmonėms būti.
10. Teismas nurodė, kad į bylą pateiktos ieškovo rengtos schemos, ortofoto medžiaga bei Nekilnojamojo turto registro išrašai patvirtina, jog detaliojo plano teritorijoje statinių yra daugiau nei 10, tačiau kurie iš šių pastatų sandorio sudarymo metu trečiojo asmens AB „Amber Grid“ buvo vertinami kaip pastatai, skirti žmonėms būti, nėra žinoma. Be to, teismas sutiko su trečiojo asmens AB „Amber Grid“ argumentais dėl į bylą pateiktos schemos trūkumų, todėl teismas šios schemos nelaikė tinkamu įrodymu.
11. Anot teismo, detalusis planas buvo suderintas, jis yra galiojantis ir nuginčytas, o iš į bylą pateiktų dokumentų teismas nustatė, kad po ginčo sandorio sudarymo detaliojo plano teritorijoje buvo išduotas leidimas statyti gyvenamąjį namą. Todėl teismas nusprendė, kad ieškovo neįrodė, jog sandorio sudarymo dieną egzistavo faktinės aplinkybės, dėl kurių statyba ginčo sklype nebuvo galima. Teismas pripažino, kad labiau tikėtina, jog galimybė statyti gyvenamąjį namą sklype išnyko po 2017 m. birželio 28 d. pasikeitus teisiniam reguliavimui, o atsakovai negali būti atsakingi dėl pasikeitusio teisinio reguliavimo ir išnykusios galimybės ginčo sklype statyti gyvenamąjį namą. Teismo vertinimu, aplinkybė, kad atsakovai buvo detaliojo plano rengėjai, taip pat nesudaro pagrindo preziumuoti jų kaltės.
12. Pasisakydamas dėl reikalavimo priteisti su sandoriu susijusių išlaidų atlyginimą teismas nesutiko su ieškovo argumentais, kad jie buvo suklaidinti atsakovo, nes pastariesiems turėjo būti žinomos grėsmės, jog parduodamame žemės sklype statyba yra negalima arba galimai bus negalima, ir jie tą aplinkybę nutylėjo. Teismas nurodė, kad ieškovams buvo perduoti sklypo dokumentai ir detalusis planas, kuriame buvo nuorodos, jog teritorijoje, kurioje yra ginčo sklypas, taikomi užstatymo ir tankumo ribojimai. Dėl šios priežasties teismas nusprendė, kad grėsmė, jog sklype statyba galimai bus negalima, buvo išviešinta ieškovams, o pastarieji turėjo tris savaites pasikonsultuoti su specialistais, kreiptis į magistralinio dujotiekio eksploatavimą vykdančią instituciją, kad išsiaiškintų galimybes statyti gyvenamąjį namą ginčo sklype, tačiau ieškovo to nedarė. Todėl teismas nurodė, kad, nesant pagrindo pripažinti sutartį negaliojančia, taip pat nenustatęs, jog ieškovo suklydo dėl atsakovo kaltės, nėra pagrindo priteisti iš atsakovo ieškovo naudai išlaidų, susijusių su sandoriu, atlyginimą.
13. Teismas pažymėjo, kad net tuo atveju, jei teismas būtų pripažinęs sandorį negaliojančiu, ne visų ieškovo prašomų priteisti išlaidų atlyginimas galėtų būti priteisiamas. Teismas nustatė, kad 1060 Eur skola UAB Santakos architektūros studijai nėra sumokėta, todėl konstatavo, jog šios išlaidos nėra patirtos. Taip pat teismas nurodė, kad ieškovo, veikdami sąžiningai ir protingai, neturėjo tęsti projektavimo darbų, kelti projekto į IS „Infostat“ nuo to momento, kai 2018 m. balandžio mėn. sužinojo, jog trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ neišduos planavimo sąlygų. Todėl reikalavimo dalį priteisti išlaidų už po 2018 m. balandžio mėn. UAB Santakos architektūros studijos atliktus projektavimo darbus atlyginimą teismas pripažino nepagrįsta. Taip pat su sandoriu nesusijusiomis teismas laikė ir sklypo perplanavimo išlaidas.
14. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2021 m. vasario 15 d. sprendimu pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikino ir priėmė naują sprendimą – pripažino negaliojančia nuo sudarymo momento ieškovo S. J. ir atsakovo 2016 m. balandžio 4 d. sudarytą žemės sklypo pirkimo-pardavimo sutartį, taikė dvišalę restituciją – priteisė ieškovams iš atsakovo po 13 000 Eur, o atsakovams priteisė (grąžino) po 1/2 dalį žemės sklypo, taip pat priteisė ieškovams iš atsakovo solidariai 5179,41 Eur nuostolių atlyginimą, kaip su sandoriu susijusias išlaidas.
15. Teisėjų kolegija, pasisakydama dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka, nurodė, kad reikšmingos bylos faktinės aplinkybės gali būti ištirtos rašytinio proceso tvarka, nes šalys savo argumentus aiškiai išdėstė išsamiose procesiniuose dokumentuose, o su ekspertizės aktu nesutinkantys atsakovai ir trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ savo nuomonę apeliacinės instancijos teismui pateikė raštu. Todėl teisėjų kolegija poreikio skirti žodinį bylos nagrinėjimą taip pat nenustatė.
16. Teisėjų kolegija pagrįstai pripažino ieškovo argumentus, kad pirmosios instancijos teismas pažeidė pirkėjo ir pardavėjo tarpusavio prievolių nustatymo taisykles, netinkamai vertino pirkėjo valiai susiformuoti reikšmingas aplinkybes, neįvertino aplinkybės, jog pardavėjai ginčo žemės sklypu disponavo beveik dešimtmetį, buvo teritorijos planavimo organizatoriai, kurie, kaip nustatyta teritorijų planavimo reguliuojančiuose teisės aktuose, buvo išsamiai išgilinę į žemės sklypo vietovės specifiką ir jos apribojimus, neatsižvelgė į tai, kad atsakovas D. M. aiškinosi ir tyrė pirmosios klasės vieneto užstatymo reglamentavinį ir žinojo jo pasekmes bei iš to kylančius parduodamo daikto paslėptus trūkumus. Teisėjų kolegija sutiko su ieškovo argumentu, kad jie, kaip pirkėjai, atliko visus apdairiam ir rūpestingam pirkėjui deramus veiksmus – susipažino su dokumentacija, konsultavosi su specialistais, tačiau negalėjo sužinoti ir nustatyti, jog nusipirkdami sklype statyba bus iš viso negalima.
17. Kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nesivadovavo ieškovo pateiktais įrodymais, pagrindžiančiais tai, jog jau rengiant specialųjį ir detalųjį planus, magistralinio dujotiekio pirmosios klasės vienete statinių, skirtų žmonėms būti, skaičius viršijo 10 statinių. Taip pat teisėjų kolegija nepagrįstai pripažino pirmosios instancijos teismo išvadą, kad 2017 m. birželio 28 d. pasikeitus magistralinio dujotiekio apsaugos teritorijos teisiniu reglamentavimu nebuvo reikšmingas sprendžiant ginčą.
18. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas, nurodydamas, jog jis sutinka su trečiojo asmens AB „Amber Grid“ nurodytais ieškovo pateiktos schemos trūkumais ir dėl to šios schemos nelaiko tinkamu įrodymu, neargumentavo, kokie tai trūkumai, kokių aplinkybių ir dėl kokių priežasčių šios schemos duomenys nepatvirtina, taip netinkamai vertindamas įrodymus.
19. Teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai pripažino, kad labiau tikėtina, jog galimybė statyti sklype išnyko pasikeitus teisiniu reguliavimu. Kolegija nurodė, kad byloje nagrinėjamu atveju daryti išvadą apie labiau tikėtiną faktą teismas negalėjo, o privalėjo aiškiai ir konkrečiai nurodyti, kaip vertintinos faktinės aplinkybės pagal teisinį reglamentavinį, buvusį iki teismo nurodytos datos, taip pat kaip jos vertintinos pagal pasikeitusį reglamentavinį ir po nurodytos datos. Kadangi pirmosios instancijos teismas to nepadarė, apeliacinės instancijos teismas pripažino, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai neištyrė, ar ieškovo sutartį tikrai sudarė dėl suklydimo.
20. Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija pažymėjo, kad, apeliacinės instancijos teisme paskyrus teismo teritorijų planavimo ir statybos galimybes nustatymo ekspertę, teismo ekspertė pateikė išvadą, jog žemės sklypus padalijant į 8 sklypus, kurių vieną įsigijo ieškovo, detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu nebuvo galimybės teisėtai statyti gyvenamuosius namus visuose detaliojo plano suformuotose žemės sklypuose, nepažeidžiant magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienete nustatyto pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus. Taip pat ginčo sandorio sudarymo metu nebuvo galimybės teisėtai statyti gyvenamąjį namą ginčo žemės sklype, nepažeidžiant magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienete nustatyto pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus. Kolegija konstatavo neturinti pagrindo nesutikti su

eksperto išvadomis ar vertinti, kad teismo eksperto išvados yra nepagrįstos, todėl nusprendė, jog ieškovo pateikti, nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme, įrodymai ir ekspertizės išvados patvirtino reikšmingą bylai aplinkybę, kad ginčo sutarties sudarymo metu gyvenamojo namo statyba ieškovo įsigytame žemės sklype buvo negalima.

21. Teisėjų kolegija nepagrįstais pripažino atsakovo ir trečiojo asmens AB „Amber Grid“ atsiliepimuose į apeliacinį skundą ir rašytiniuose paaiškinimuose nurodytus argumentus, kad byloje nebuvo pagrindo skirti teismo ekspertizę ir kad ši ekspertizė atlikta netinkamai. Kolegija pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 212 straipsnio 1 dalies norma reiškia, jog dėl ekspertizės skyrimo poreikio kiekvienu atveju sprendžia bylą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į pagrindinį proceso tikslą – teisingai ir tinkamai išnagrinėti bylą, o už eksperto išvados pagrįstumą yra atsakingas ekspertas.
22. Apelacinės instancijos teismo teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad ieškovai siekė įgyti žemės sklypą gyvenamojo namo statybai, tačiau po jo įgijimo paaiškėjo, jog sklypas patenka į magistralinio dujotiekio vietovės pirmosios klasės vieneto teritoriją, kurioje jau yra pasiektas maksimalus leistinas žmonių būti skirtų pastatų skaičius, dėl to galimybės statyti sklype gyvenamąjį namą nėra, vertino, kad toks sandoris neatitiko ieškovo valios, todėl jis sudarytas dėl jų suklydimo. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad sprendžiant dėl suklydimo esmingumo svarbu ne tai, kad ieškovai, įsigiję žemės sklypą, iš karto nepradėjo įgyvendinti statytojo teisių, o tai, kokią sklypą tikėjosi įsigyti sudarydami sutartį. Kolegijos vertinimu, žemės sklypas, kuriame galima gyvenamojo namo statyba, ir žemės sklypas, kuriame tokia statyba negalima, yra nevienodos paskirties objektai. Todėl bet kuris apdairus, protingas žmogus, turėdamas ketinimą statyti gyvenamąjį namą ir žinodamas, kad įsigyjamame žemės sklype tokio namo statyti negalės, tokio sandorio nebūtų sudaręs.
23. Pasisakydama dėl reikalavimo priteisti nuostolių atlyginimą, teisėjų kolegija nurodė, kad ieškovo reikalavimas priteisti jiems 5179,41 Eur išlaidas (nuostolius), susijusias su sandoriu, yra pagrįstas. Kolegija nustatė, kad atsakovai, 2009–2010 metais padalijant jų turimus du žemės sklypus į aštuonis, kurių vienas vėliau buvo parduotas ieškovams, rengiant tokiam padalijimui reikalingą detalų planą, buvo planavimo organizatoriai. Vykdydami jiems teisės aktuose priskirtas pareigas detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu, jie turėjo žinoti apie magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienete nustatytą pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus nustatymo taisykles, jų reikšmę statybos naujai suformuotuose sklypuose galimui ir teisėtumui. Kadangi atsakovai, sudarant ginčo sutartį, neinformavo ieškovo, kad priklausomai nuo kitų statybų prie magistralinio dujotiekio ieškovams parduodamame žemės sklype galimybės statyti gyvenamąjį namą gali ir nebūti, kolegija pripažino, jog ieškovai suklydo dėl atsakovo kaltės. Teisėjų kolegija atlygintiniais nuostoliais pripažino ir 1060 Eur sumą, kuri yra įsipareigojimas sumokėti architektams, teikusiems pagal sutartį paslaugas ieškovams, dėl kurios sumokėjimo atidėjimo ieškovai su UAB Santakos architektūros studija susitarė.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

24. Kasaciniu skundu atsakovai prašo panaikinti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 15 d. sprendimą ir palikti galioti Kauno apylinkės teismo 2020 m. kovo 13 d. sprendimą bei perskirstyti apeliacinės instancijos teisme šalių patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 24.1. Pirmosios instancijos teismas reikalavimo dėl nuostolių atlyginimo priteisimo nenagrinėjo, jį atmesdamas dėl to, kad reikalavimas yra išvestinis iš reikalavimo dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas, panaikindamas pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo ieškinyje atmetas, ir sprenddamas iš naujo dėl ieškinio reikalavimų, reikalavimą dėl nuostolių nagrinėjo pirmą kartą, todėl negalėjo vienu bendro pobūdžio nemotyvuotu ir nepagrįstu teiginiu pripažinti pagrįstomis visas nuostolius sudarančias sumas ir jas priteisti kaip nuostolius. Teismas turėjo nagrinėti kiekvienos prašomos sumos pagrįstumą ir tik nustatęs visas civilinės atsakomybės sąlygas pripažinti jas priteistiniais nuostoliais. Dėl minėtų priežasčių apeliacinės instancijos teismas pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.246 straipsnio 1 dalies, 6.247 straipsnio, 6.248 straipsnio 1 dalies ir 6.249 straipsnio 1 dalies normas.
  - 24.2. Atsakovai savo atsiliepime į ieškinį ir atsiliepime į apeliacinį skundą išdėstė detalius argumentus dėl ieškovo reikalavimo priteisti nuostolių atlyginimą nepagrįstumo. Apelacinės instancijos teismas dėl jokių atsakovo argumentų visiškai nepasisakė ir nenurodė, kodėl juos atmėta.
  - 24.3. Ieškovai apeliaciniame skunde nenurodė nė vieno argumento dėl pirmosios instancijos sprendimo dalies atmesti reikalavimą dėl nuostolių atlyginimo priteisimo nepagrįstumo. Taigi šios sprendimo dalies ieškovai apeliaciniu skundu net neginčijo, todėl apeliacinės instancijos teismas neturėjo naikinti sprendimo dalies dėl nuostolių.
  - 24.4. Apelacinės instancijos teismas byloje skyrė ekspertizę nesant tam pagrindo, taip pat netinkamai aiškindamas ir taikydamas [CPK](#) 212 straipsnį. Ieškovai 2019 m. balandžio 30 d. parengiamojo teismo posėdžio pirmosios instancijos teisme metu žodžiu buvo išreiškę savo pageidavimą skirti teismo ekspertizę, tačiau teismas tuomet išaiškino ieškovams teisę teikti rašytinį, motyvuotą prašymą dėl teismo ekspertizės skyrimo, kuriame būtų nurodyta eksperto kandidatūra, ekspertizės kaina ir pan. Teismui sudarius galimybę pateikti prašymą dėl ekspertizės skyrimo, tokio prašymo ieškovai nepareikšė ir laisva valia pasirinko savo teiginius įrodinėti kitomis priemonėmis. Kai pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinį, ieškovai apeliaciniame skunde pareikšė prašymą dėl teismo ekspertizės skyrimo. Apelacinės instancijos teismas, sprenddamas ieškovo prašymą dėl teismo ekspertizės skyrimo, privalėjo atsižvelgti į ieškovo procesinio elgesio pirmosios instancijos teisme netinkamumą ir į tai, kad ieškovai privalo prisiimti tokio netinkamo savo procesinio elgesio neigiamus teisinius padarinius.
  - 24.5. Apelacinės instancijos teismas savo sprendimą iš esmės motyvavo tik ekspertizės aktu, kurio pirmosios instancijos teisme net nebuvo. Nustačius, kad teismo ekspertizė apeliacinės instancijos teisme buvo paskirta nepagrįstai, reiškia, kad visas apeliacinės instancijos sprendimas yra nepagrįstas, todėl naikintinas.
  - 24.6. Ieškovo siekiamiems ekspertizės būdu nustatyti faktams reikėjo ne specialių mokslo, medicinos, meno, technikos ar amato žinių, o tiesiog nemenko darbo renkant įrodymus ir skaičiuojant. Tačiau reikalingo atlikti darbo renkant įrodymus ir juos skaičiuojant kiekis nesudarė pagrindo byloje skirti ekspertizę. Apelacinės instancijos teismas 2020 m. rugsėjo 3 d. nutartimi skirdamas ekspertizę iš esmės argumentavo, kad specialių žinių reikia ieškovo pirmosios instancijos teismui pateikto jų pačių subjektyviai įsivaizduojamo pirmosios klasės vietovės vieneto brėžinio teisingumui įvertinti ir statiniams suskaičiuoti. Tačiau pateiktas pirmosios klasės vietovės vieneto brėžinys ir statinių skaičiavimai byloje buvo ginčijami iš esmės kaip neatitinkantys taikytino teisinio reglamentavimo, taigi jiems įvertinti reikėjo teisinių žinių.
  - 24.7. Apelacinės instancijos teismas, atmetęs atsakovo siūlomus klausimus ekspertui, kaip reikalaujančius tik teisinių žinių, logiškai prieštaraudamas pats sau, konstatavo, kad teismo ekspertizės skyrimo reikalingumą pagrindžia ir tai, jog tiek atsakovai, tiek trečiojo asmens AB „Amber Grid“ atstovai nesutaria dėl vieneto nustatymo taisyklių ir iš to kylančių pasekmių, taigi teismas, prieštaraudamas pats sau, teismo ekspertizės skyrimą grindė būtent teisinių žinių poreikiu.
  - 24.8. Nubraižyti pirmosios klasės vietovės vieneto schemą pagal teismo nurodytus (išaiškinus teisę) orientyrus galėtų bet kuris projektuotojas. Ieškovai turėjo procesinę pareigą ir visas galimybes dar pirmosios instancijos teisme gauti ir pateikti projektuotojo parengtą pirmosios klasės vietovės vieneto schemą. Tai, kad ieškovai pateikė nepagrįstą, nepatikimą schemą ir pirmosios instancijos

teismas ją pagrįstai bei motyvuotai atmetė, nereikia, jog pasinaudojant teismo ekspertizės institutu ieškovams turėtų būti sudaroma galimybė apeliacinės instancijos teisme pateikti naują schemą. Tai prieštarauja teismo ekspertizės skyrimo pagrindams ir apeliacinės instancijos prasmėi.

- 24.9. Ekspertė klaidingai atliko teisės normų analizę, todėl ir neaktualiems laikotarpiams parengė brėžinius bei atliko skaičiavimus ir pirmosios klasės vietovės vieneto ribas nubraižė ne ten, kur jos turėtų būti, ir vertino po du pirmosios klasės vietovės vienetus, nors turėjo vertinti tik po vieną. Taip pat ekspertė skaičiavo ne tuos statinius, kuriuos turėjo skaičiuoti. Klaidinga ekspertės teisinė analizė nulėmė visų jos išvadų nepagrįstumą. Visa tai, ką ekspertė atliko pagal savo klaidingą teisinę analizę, yra klaidos, todėl negali būti vertinama kaip specialios mokslo, medicinos, meno, technikos ar amato žinios.
- 24.10. Taigi, apeliacinės instancijos teismui be pagrindo paskyrus byloje teismo ekspertizę buvo pažeisti [CPK 212](#) straipsnio 1 dalis, proceso koncentracijos ir ekonomiškumo principai. Be to, teismo ekspertizės paskyrimu atsakovai buvo pastatyti į blogesnę teisinę padėtį, o ieškovams suteikta nepagrįsta nauda, kadangi buvo nepagrįstai apėti ribojimai apeliacinės instancijos teisme teikti bei priimti naujus įrodymus ir sudaryta galimybė ieškovams nepalankaus pirmosios instancijos sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą ginčyti įrodymais, kurių nebuvo byloje, ją nagrinėjant pirmosios instancijos teisme. Tai, kad apeliacinės instancijos teismas ekspertizę paskyrė dėl teisinių žinių poreikio, motyvuodamas byloje kilusiu ginču dėl taikytinų teisės normų, neabejotinai prieštarauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikai, teigiančiai, kad aiškinti ir taikyti teisę yra konstitucinė teismo pareiga.
- 24.11. Nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas sprendimą iš esmės grindė didelės apimties ekspertizės aktu bei šimtais Nekilnojamojo turto registro išrašų, kuriuos į bylą ekspertės prašymu pateikė pats apeliacinės instancijos teismas. Todėl jei būtų laikoma, kad apeliacinės instancijos teismas pagrįstai skyrė byloje teismo ekspertizę, tektų pripažinti, jog tik apeliacinės instancijos teisme buvo nustatomos esminės bylos aplinkybės. Tai reiškia, kad apeliacinės instancijos teismas atliko pirmosios instancijos teismo funkciją, o tokio apeliacinės instancijos teismo sprendimo apeliacine tvarka skusti galimybių nėra. Todėl atsakovai turėjo tik vieną instanciją, kurioje buvo tiriami nauji įrodymai ir atskleidžiama bylos esmė, kuri iš esmės skyrėsi nuo atskleistos pirmosios instancijos teisme. Taigi apeliacinės instancijos teismas, priimdamas sprendimą dėl ginčo esmės, o ne grąžindamas bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui, pažeidė [CPK 327 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir atsakovų konstitucinę teisę į ginčo išnagrinėjimą bent dviejų instancijų teismuose (atsakovų konstitucinę teisę į apeliaciją).
- 24.12. Vadovaujantis [CPK 218 straipsniu](#) eksperto išvada teismui neprivaloma ir įvertinama pagal vidinį teisėjo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku, išsamiu ir objektyviu byloje esančių įrodymų ištyrimu. Tačiau teismo nesutikimas su eksperto išvada turi būti motyvuojamas. [CPK 213](#) straipsnyje nustatyta, kad kiekvienas dalyvaujantis byloje asmuo turi teisę pateikti teismui klausimus, kuriais pageidauja gauti eksperto išvadą. Klausimus, kuriais reikalaujama eksperto išvados, galutinai nustato teismas nutartimi. Klausimų, kuriuos pasiūlė dalyvaujantis byloje asmuo, atmetimą teismas privalo motyvuoti. Atitinkamai [CPK 217](#) straipsnis reglamentuoja eksperto apklausą. Iš šių teisės normų darytina išvada, kad teismas negali ekspertizės akto laikyti neginčijamu įrodymu. Ekspertizės aktą teismas privalo ištirti. Vadovaujantis minėtomis teisės normomis teismas privalo sudaryti galimybę ir byloje dalyvaujantiems asmenims dalyvauti ekspertizės akto tyrime, įskaitant ir tai, kad teismas turi sudaryti galimybę byloje dalyvaujantiems asmenims užduoti klausimus ekspertizę atlikusiam ekspertui, siekiant patikrinti ekspertizės akto pagrįstumą, eksperto kompetenciją, nešališkumą ir t. t. Nagrinėjamu atveju atsakovai savo detalį ir argumentuotą poziciją dėl ekspertizės akto nepagrįstumo, nepatikimumo ir ekspertės šališkumo išdėstė 2021 m. sausio 13 d. pateiktoje nuomonėje. Šiame procesiniame dokumente atsakovai suformulavo prašymą teismui dėl ekspertės apklausos teisme žodinio proceso tvarka, sudarant galimybę atsakovams užduoti klausimus ekspertei. Atsakovai taip pat prašė teismo sudaryti jiems galimybę po ekspertės apklausos pateikti į bylą priešingus įrodymus. Tik po ekspertės apklausos būtų galutinai paaiškėję, kiek ir kokių įrodymų atsakovams būtų reikėję pateikti.
- 24.13. Apeliacinės instancijos teismas ekspertizės akto apskritai netyrė. Teismas neįvertino atsakovų argumentų dėl ekspertizės akto nepagrįstumo, nepatikimumo, ekspertės šališkumo. Teismas tiesiog pažymėjo, kad už ekspertizės akto pagrįstumą atsako jį pasirašiusi ekspertė, o ekspertės aktą priėmė kaip neginčijamą įrodymą ir pagal jį išnagrinėjo bylą.
- 24.14. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai motyvavo sprendimą bei pažeidė konstitucinę teismo pareigą aiškinti ir taikyti teisę. Atsakovai savo procesiniuose dokumentuose argumentuotai aptarė bylai esminę reikšmę turinčias teisės normas dėl pastatų, skirtų žmonėms būti, sąvokos, pirmosios klasės vietovės vieneto ribų nustatymo, taip pat bylai esminę reikšmę turinčius minėtų teisės normų pokyčius (raidą). Atsakovai byloje taip pat argumentuotai ir detalai išdėstė, kad ieškovai sutarties sudarymo metu galimybę statyti gyvenamąjį namą turėjo, o neteko jos dėl teisinio reglamentavimo pokyčių, įvykusių jau po sutarties sudarymo. Tačiau apeliacinės instancijos teismo sprendime minėtos bylai esminės teisės normos nėra nurodytos, aptartos ir išaiškintos, nėra aptarta bylai reikšminga šių teisės normų raida. Taigi apeliacinės instancijos teismo sprendime nėra atskleisti esminiai bylos teisiniai aspektai.
- 24.15. Apeliacinės instancijos teismas rėmėsi ekspertizės aktu, tačiau nenurodė ir nepaaiškino, kodėl atmets esminius atsakovų teisinius argumentus (tik dėl bylos esmės, tiek dėl ekspertizės akto nepagrįstumo, nepatikimumo ir ekspertės šališkumo). Nors ekspertizės aktas iš esmės yra ekspertės atlikta klaidinga teisinė analizė, ši teisinė analizė neatleido apeliacinės instancijos teismo nuo pareigos savo paties sprendime nurodyti, aptarti, išaiškinti ir nagrinėjamos bylos faktams pritaikyti teisę. Tai, kad teismas pasirinko ekspertizės aktą, nepaaiškina, kodėl teismas atmetė atsakovų teisinius argumentus.
- 24.16. Apeliacinės instancijos teismas be pagrindo nesivadovavo galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais, detalioju ir specialioju planais. Nagrinėjamu atveju galioja ir nėra nugrinčytas nei specialusis, nei detalusis planai. Detalusis planas parengtas vadovaujantis specialioju planu, todėl jame negalėjo būti nustatyti kitokie sprendiniai dėl galimybės statyti gyvenamuosius namus planuojamose sklypuose, nei jie nustatyti specialiajame plane. Tiek specialiajame, tiek detalajame planuose gyvenamųjų namų statybų galimybė suplanuotuose sklypuose nustatyta, tačiau taip pat nustatyti ir ribojimai, siejami su esamu magistraliniu dujotiekiu. Vien tai, kad specialusis ir detalusis planai buvo parengti ir patvirtinti, reiškia, jog maksimalus leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius aktualiaame pirmosios klasės vietovės vienetu tuo metu dar nebuvo pasiektas. Visi planuojami sklypai buvo suplanuoti gyvenamųjų teritorijų naudojimo būdo, vadinas, tiek specialiojo, tiek detaliojo planų rengimo bei tvirtinimo metu visuose planuojamuose sklypuose buvo galimybė statyti bent po vieną gyvenamąjį namą.
- 24.17. Apeliacinės instancijos teismas savo sprendimą iš esmės motyvavo tuo, kad detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu (laikotarpiu nuo 2009 m. spalio 15 d. iki 2010 m. rugpjūčio 4 d.) nebuvo galimybės teisėtai statyti gyvenamuosius namus visuose detalioju planu suformuotuose žemės sklypuose, nepažeidžiant magistralinio dujotiečio pirmosios vietovės klasės vienetu nustatyto pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus. Teismas rėmėsi atitinkama ekspertizės akto išvada. Taigi tiek apeliacinės instancijos teismas, tiek ekspertė peržengė ieškinių apibrėžiamas bylos nagrinėjimo ribas, nes kvestionavo galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, nors ieškovai reikalavo byloje dėl jų nugrinčijimo nebuvo pareiškę. Pirmosios instancijos teismas akcentavo, kad detalusis planas yra galiojantis ir nugrinčytas, todėl šis teismas bylos nagrinėjimo ribų neperžengė ir priėmė sprendimą, pagrįstą detaliojo plano galiojimu ir privalomumu. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas peržengė ieškinio ribas ir tuo pažeidė draudimą tai daryti apeliacinės instancijos teisme. Be to, apeliacinės instancijos teismas taip pat peržengė ir apeliacinio skundo ribas, nes pastarajame jokie reikalavimai dėl specialiojo ar detaliojo plano panaikinimo nebuvo pareikšti.
- 24.18. Byloje nebuvo jokio pagrindo peržengti ieškinio ar apeliacinio skundo ribas, o apeliacinės instancijos teismas tokio pagrindo sprendime nenurodė ir nepagrindė. Todėl tai patvirtina, kad ieškinio bei apeliacinio skundo ribas jis peržengė nepagrįstai, taip pat apie ketinimą jas peržengti neinformavęs nei atsakovų, nei kitų byloje dalyvaujančių asmenų.

- 24.19. Ekspertizės akto išvados yra nulemtos išvados, kad detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu tariamai nebuvo galimybės teisėtai statyti gyvenamuosius namus visuose detalioju planu suformuotuose žemės sklypuose, nepažeidžiant magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienetą nustatyto pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus. Tuos pačius pastatus, kuriuos įskaičiavo į pastatus, skirtus žmonėms būti, detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo laikotarpiui, ekspertė įskaičiavo skaičiuodama pastatus, skirtus žmonėms būti, ir kitiems laikotarpiams, įskaitant ir sutarties sudarymo dieną. Tačiau galiojantys, nepanaikinti specialūs ir detalūs planai reiškia, kad jų rengimo ir tvirtinimo metu, esant visiems šiems pastatams, galimybė statyti po gyvenamąjį namą kiekviename iš suplanuotų sklypų buvo. Todėl ir sutarties sudarymo dieną tie pastatai negalėjo būti vertinami kaip paneigiantys galimybę statyti ginčo sklype gyvenamąjį namą.
- 24.20. Apeliacinės instancijos teismo išvados, kad sutarties sudarymo metu sklype nebuvo galimybės statyti gyvenamojo namo dėl tariamai viršyto maksimalaus leistino pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus, prieštarauja taikytinam teisiniam reglamentavimui dėl statybų magistralinio dujotiekio pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje. Apeliacinės instancijos teismas apskritai nenurodė, neišanalizavo ir bylos faktams nepritaikė teisės normų, reglamentuojančių pastatų, skirtų žmonėms būti, statybas magistralinio dujotiekio pirmosios klasės vietovės vienetą.
- 24.21. Ekspertizės akte pastatų, skirtų žmonėms būti, detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo laikotarpiui ir sutarties sudarymo datai apskaičiavimas yra visiškai nepagrįstas, kadangi jame nėra įvertinta daugybė įvairių esminių teisinio reglamentavimo aspektų. Aktualiu laikotarpiu norminiuose teisės aktuose nebuvo įtvirtinta aiškių, konkrečių kriterijų, kokie pastatai yra laikytini skirtais žmonėms būti. O ginčui aktualių teritorijų planavimo dokumentų rengimo proceso metu sodo nameliai magistralinio dujotiekio valdytojo nebuvo vertinami kaip pastatai žmonėms būti. Tuo tarpu ekspertė tokius pastatus ekspertizės akte įskaičiavo ir dėl to teismui pateikė iš esmės klaidingą situacijos apibūdinimą. Taigi, ekspertė klaidingai suprato statinių, skirtų žmonėms būti, sąvoką, todėl skaičiavo ne tuos statinius, kuriuos reikėjo, ir įskaičiavo nepagrįstai didelius skaičius.
- 24.22. Ekspertė taip pat klaidingai aiškino pirmosios klasės vietovės vieneto ribas. Trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ savo nuomonėje apeliacinės instancijos teismui dėl ekspertizės akto pabrėžė, kad ekspertės aiškinimas neatitinka aktualiu laikotarpiu galiojusio teisinio reglamentavimo. Ekspertė nepagrįstai kiekvienam vertintam laiko momentui nustatinėjo dvejų pirmosios klasės vietovės vienetų ribas ir laikė, kad jie tarpusavyje sutampa.
- 24.23. Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. birželio 28 d. įsakymu „Dėl magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklių patvirtinimo“, įsigaliojusiu nuo 2017 m. liepos 1 d., buvo sugriežinti reikalavimai ir normatyvai, taikytini statyboms magistralinio dujotiekio apsaugos zonoje. Šių taisyklių pirmojoje lentelėje nustatyta, kad pirmosios klasės vietovės vienetą didžiausias leistinas yra dešimtys pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius. Taip pat šių taisyklių 7.1 punkte buvo nustatytas sąvokos „pastatai, skirti žmonėms būti“ apibrėžimas, nors iki tol ši sąvoka taisyklėse nebuvo apibrėžta. Šiame punkte detaliau reglamentuota, kokie pastatai yra įskaičiuotini į pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičių, todėl nurodant naujus požymius buvo išplėstas į pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičių įskaičiuotinų pastatų kiekis. Pagal šį punktą įskaičiuojami ir poilsui skirti pastatai. Be to, įskaičiuojami ne tik pastatai, kuriuose nuolat būna žmonių, bet ir visi pastatai, kuriuose bet kuriojo laikotarpio be pertraukos žmogus įprastai būna ilgiau nei 2 val., taip pat ir tie pastatai, kuriuose žmogus gali būti ilgiau nei 2 val., nors realiai tiek nebūna.
- 24.24. Tik įsigaliojus aptariamoms taisyklėms, jų 16.1 punkte buvo pirmą kartą nustatyta, kad jei sklype nėra nė vieno pagrindinio pastato, bent vienas iš jame esančių pagalbinio ūkio paskirties pastatų yra laikomas mažiausiai vienu pastatu, skirtu žmonėms būti. Pagal iki tol galiojusias taisyklių nuostatas ir susiklosčiusią jų vykdymo praktiką pagalbinio ūkio pastatai apskritai nebuvo įskaičiuojami į pastatus, skirtus žmonėms būti. Taisyklių 26 punkto papunkčiuose buvo konkrečiai išdėstyta, kaip nustatyti vietovės klasės vieneto teritoriją, kurioje skaičiuotinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius. Kadangi taisyklių pasikeitimas detalizavo reikalavimus aukšto slėgio magistralinio dujotiekio pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje, trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ pradėjo kitaip skaičiuoti maksimalų leistiną ten esančių pastatų skaičių vienetą.
- 24.25. Byloje esantys įrodymai vienareikšmiškai patvirtina, kad sutarties sudarymo metu ir dar kurį laiką po to trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ savo diskreciją spėsti įgyvendino priimdamas sprendimus, patvirtinančius, kad aktualioje pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje maksimalus leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius nėra viršytas. Pavyzdžiui, kitą gretiną detalioju planu suplanuotą žemės sklypą kitas asmuo įsigijo panašiu metu kaip ir ieškovai. Gretimo sklypo savininkas jau po ieškovų sutarties sudarymo suderino projektą ir gavo statybą leidžiantį dokumentą gyvenamajam namui gretiname sklype statyti. Be to, dar kitame detalioju planu suplanuotame žemės sklype statybą leidžiantis dokumentas naujam gyvenamajam namui statyti buvo išduotas net po ieškovų ieškinio byloje pareikimo. Visa tai patvirtina, kad sutarties sudarymo metu galimybė statyti ginčo sklype gyvenamąjį namą buvo.
- 24.26. Ekspertė nesąžiningai, neobjektyviai manipuliavo teisinės analizės ribomis, kvestionavo detaliojo plano sprendinius, nors tą daryti jai draudžia teisės normos, taip pat vadovavosi savo pačios pasvarstymais apie poreikį taisyti, tobulinti teisės normas, nors tokie pasvarstymai negalėjo būti ekspertizės argumentais. Detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu nuosavybės teisės ribojimo sąlygas nustatė poįstatyminis aktas, nors pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją žmogaus teisių ribojimo sąlygos turi būti įtvirtintos įstatymuose. Be to, Konstitucijos 23 straipsnyje nustatyta, kad nuosavybė gali būti paaimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama. Tai, kad dėl magistralinio dujotiekio pastatymo, pasiekus maksimalų leistiną statinių, skirtų žmonėms būti, pirmosios klasės vietovės vienetą skaičių, žmonėms yra draudžiama statyti savo sklypuose gyvenamuosius namus, iš esmės reiškia, kad kardinaliai sumažėja žmogaus nuosavybės teisių apimtis. Dėl to sklypas savininkui gali prarasti prasmę, o už tai savininkui nėra niekaip atlyginama. Pagal Konstituciją tokie klausimai turėtų būti sprendžiami paimant žemės sklypus visuomenės poreikiams ir už juos teisingai atlyginant arba iškeliant magistralinį dujotiekį į negyvenamas vietas. Nagrinėjamu atveju sprendimas dėl ginčo sklypo paėmimo visuomenės poreikiams nėra priimtas, todėl manytina, kad tai, jog ieškovams buvo neleista statyti gyvenamojo namo savame ginčo sklype, prieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui.
- 24.27. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CK 1.90 straipsnio](#) 1 ir 5 dalių normas, taip pat teisių santykių stabilumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus, nes neįstyrė bei nenustatė esminės bylai aplinkybės, kad sudarydami sutartį ieškovai prisiėmė riziką suklysti. Kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad tais atvejais, kai suklydimas yra tik suklydusios sandomio šalies neapgalvotos rizikos ar neatsargumo rezultatas, pripažinti sutartį negaliojančia nėra teisinio pagrindo, nes tokiu atveju šalies suklydimo negalima pateisinti. Toks vertinimas siejamas su tuo, kad tokiu atveju suklystama dėl pačios šalies kaltės, todėl sandomio pripažinimas negaliojančiu prieštarautų interesams kitos sandomio šalies, kuri pasiklovė priešingos šalies ketinimais, pagrįstai tikėdamasi, jog tie ketinimai išreiškia tikrąją šalies valią.
- 24.28. Ieškovai byloje patvirtino, kad atsakovas D. G. jiems persiuntė detalų planą, kadastrinį žemėlapi, privažiavimo žemėlapi ir žemės sklypo planą. Byloje nėra ginčo dėl to, kad ieškovai, prieš įsigydami sklypą, kreipėsi į savo pasitelktą specialų žinių turintį asmenį – projektuotoją (architektą) ir aiškinosi apie galimybes sklype vykdyti statybas. Todėl ieškovai neabejotinai turėjo visas galimybes prieš sutarties sudarymą nustatyti ir įvertinti aplinkybę apie esančią aukšto slėgio magistralinį dujotiekį (įskaitant ir tai, kad turėjo pareigą susipažinti ir su detalioju planu ir, kaip nurodyta ieškinyje, ją įvykdė) ir kokią įtaką tai gali turėti galimybėms vykdyti statybas ginčo sklype. Ieškovų pasitelktas architektas jiems buvo išaiškinęs, kad sklypas patenka į šią zoną, todėl statybos techninį projektą reikės derinti su aukšto slėgio magistralinio dujotiekio valdytoju. Šios aplinkybės ieškovams buvo žinomos iki sutarties sudarymo. Taigi atsakovai iki sutarties sudarymo ieškovams pateikė visą savo turimą ir reikiamą informaciją apie sklypą, šią ieškovai galėjo vertinti, analizuoti ir laisva valia priimti sprendimą dėl sklypo įsigijimo.
- 24.29. Žinodami minėtas aplinkybes ieškovai turėjo suprasti, kad besikeičiantis aplinkinių teritorijų užstatymas gali turėti įtakos galimybėms

sklype statyti gyvenamąjį namą. Ieškovai, žinodami šią informaciją, privalėjo iki sutarties sudarymo kreiptis į magistralinio dujotiekio valdytoją ir patikrinti, ar aktualiam pirmosios klasės vietovės vienetui nėra pasiektas maksimalus leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius, tačiau ieškovai to nepadarė ir laisva valia sudarė sutartį, taigi laisva valia prisiėmė riziką, jei sklype galimybės statyti gyvenamąjį namą nebūtų.

- 24.30. Apeliacinės instancijos teismas visiškai nepagrįstai nesivadovavo teisės principu, pagal kurį teisės nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės. Nagrinėjamu atveju atsakovai ieškovams buvo atskleidę esmines faktines aplinkybes (apie esamą magistralinį dujotiekį ir sklypo patekimą į pirmosios klasės vietovę), iš kurių ieškovai privalėjo suprasti, kad sklypo pirkimas yra rizikingas sandoris.
- 24.31. Sutartį ieškovai sudarė laisva valia, prisiimdami visą riziką, jei sklype galimybės statyti gyvenamąjį namą nebūtų. Todėl vadovaujantis [CK 1.90 straipsnio](#) 5 dalimi, ši situacija negali būti traktuojama kaip esminis ieškovo suklydimas, nes nėra [CK 1.90 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyto sandorio pripažinimo negaliojančiu pagrindo. Taigi apeliacinės instancijos teismas sutartį negaliojančia pripažino nepagrįstai.
- 24.32. Taip pat apeliacinės instancijos teismas neteisingai pritaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 635 patvirtinto Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo ir sutarties sudarymo tvarkos aprašo 3 punktą bei kitas taikytinas teritorijų planavimo teisės normas ir todėl neteisingai nustatė detaliojo plano organizatoriaus teisių perleidimo atsakovams teisinę reikšmę. Tai nulėmė, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė ir [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalį, nes atlyginti nuostolius ieškovams iš atsakovo priteisė nesant atsakovo kaltės dėl tariamo ieškovo suklydimo. Žemės sklypo detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimas privačiam asmeniui nereiškia, jog jam tenka ir atsakomybė dėl tokio parengto detaliojo plano atitikties teisės aktų reikalavimams. Organizatoriaus teisių perdavimas niekaip nesumažina ir nepanaikina kompetentingų subjektų atsakomybės užtikrinti žemės sklypo detaliojo teritorijų planavimo proceso ir atitinkamai vėliau statybą leidžiančio dokumento išdavimo teisėtumą.
- 24.33. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (redakcija, galiojusi sutarties dėl organizatoriaus teisių perdavimo sudarymo metu) 20 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, atvejais ir sąlygomis gali sudaryti sutartį dėl detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo žemės savininkui, valdytojui ar naudotojui. Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimą ir sutarties sudarymą ginčo sutarties sudarymo metu reguliavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 635 patvirtintas Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo ir sutarties sudarymo tvarkos aprašas. Šio aprašo 7 punkte, be kita ko, buvo nustatyta, kad detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisės ir pareigos gali būti perduodamos ir sutartis sudaroma, kai numatoma keisti žemės sklypo pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, jeigu keitimui pritaria savivaldybės taryba ir toks keitimas neprieštarauja galiojantiems savivaldybių teritorijų ir jų dalių (miestų, miestelių) bendriesiems ar specialiesiems planams, Lietuvos Respublikos įstatymams ir kitiems teisės aktams (aprašo 7.2 punktas), bei keisti nustatytą žemės sklypo tvarkymo ir naudojimo režimą, jeigu toks keitimas neprieštarauja galiojantiems savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentams (aprašo 7.4 punktas).
- 24.34. Detaliojo plano organizatoriaus teisių perleidimu Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija patvirtino, kad planavimo tikslai neprieštarauja savivaldybės lygmens bendrųjų ir specialiųjų planų sprendiniams, ir netgi suteikė atsakovams teisėtą lūkestį, kad detaliojo plano rengimas yra įmanomas pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus, t. y. jog bus įmanoma kiekvienam iš planuojamų 8 sklypų statyti po gyvenamąjį namą. Dėl to nepagrįsta yra apeliacinės instancijos teismo išvada, kad atsakovai, kaip detaliojo plano organizatoriaus teisių ir pareigų perėmėjai, tariamai turėjo suprasti, kad jau detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu tariamai buvo viršytas maksimalus leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius aktualaus pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje.
- 24.35. Apeliacinės instancijos teismo argumentai, kad atsakovai turėjo suprasti taikytiną teisinį reglamentavimą dėl pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje ir turėjo žinoti, kad detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu ar sutarties sudarymo metu jau tariamai buvo viršytas maksimalus leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius, yra niekuo nepagrįsti. Atsakovai byloje nuosekliai teigė ir įrodinėjo, kad sutarties sudarymo metu pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius aktualiam pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje nebuvo viršytas. Be to, atsakovai visuomet pabrėžė, kad teisinis reglamentavimas aptariamam atžvilgiui yra itin neaiškus, kad jiems nebuvo žinoma, kaip AB „Amber Grid“ atlieka skaičiavimus ir ką konkrečiai skaičiuoja, kad faktinės aplinkybės nuolat keitėsi, be to, specialūs ir detalūs planai yra galiojantys, nenuginčyti, todėl atsakovai neturėjo pagrindo nesivadovauti jų sprendimais.
25. Ieškovai atsiliepime į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 25.1. Atsakovo teiginiai, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CK 6.246 straipsnio](#) 1 dalį, 6.247 straipsnį, 6.248 straipsnio 1 dalį ir 6.249 straipsnio 1 dalį, nes neva iš atsakovo priteisė nuostolių atlyginimą nenustatęs nė vienos būtinosios civilinės atsakomybės kilimo sąlygos, yra nepagrįsti, nes apeliacinės instancijos teismas ieškovams priteisė ne nuostolius pagal bendrąsias civilinės atsakomybės sąlygas, o išlaidas, susijusias su ginčo sandoriu pagal specialiąją [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalį. Pagal šią įstatymo nuostatą priteisiamoms išlaidoms nėra taikomos civilinės atsakomybės kilimo sąlygos, be to, reikalavimas priteisti išlaidas yra išvestinis ir priklausantis nuo pagrindinio ieškovo ieškinio reikalavimo – pripažinti sandorį negaliojančiu. Vertinant [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalies formuluootę ir jos ryšį su restitucijos institutu, užtikrinant visišką grąžinimą į pirminę padėtį, įstatymų leidėjas nustatė šaliai, suklydusiai dėl kitos sandorio šalies kaltės, teisę kartu su restitucija reikalauti ir patirtų išlaidų atlyginimo. Kitaip tariant, [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalies funkcija yra grąžinti šalį į *status quo* (padėtis, kuri yra), išplečiant restitucijos apimtį ir supaprastinant visiško grąžinimo į pirminę padėtį procedūrą. Įstatymų leidėjas [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalyje aiškiai apibrėžė baigtinį sąrašą nuostolių rūšių, kurias kartu su restitucijos taikymu gali prašyti atlyginti nukentėjusi nuo neteisėto sandorio šalis. Tačiau įstatymas neįtvirtina galimybės reikalauti visų nuostolių, pavyzdžiui, negautų pajamų. Tai tik patvirtina aiškia įstatymų leidėjo valia išplėsti restitucijos apimtį konkrečioje srityje ir supaprastinta tvarka visa apimtimi grąžinti šalį į pirminę – iki sandorio buvusią – padėtį. Įstatymas nedraudžia šaliai, kurios prašymu sandoris būtų pripažintas negaliojančiu, papildomai reikalauti negautų pajamų atlyginimo ar bet kokių kitų nuostolių rūšių, kuri nėra įvardyta [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalyje, tačiau tai reiškia, jog tokiems nuostoliams atlyginti bus taikomos civilinės atsakomybės sąlygos.
- 25.2. Atsakovai kasaciniame skunde patys sau prieštarauja, viena vertus, teigdami, kad ieškovo reikalavimas dėl išlaidų atlyginimo yra išvestinis, kita vertus, teigdami, jog neva ieškovai apeliacine tvarka neskundė pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies dėl išlaidų atlyginimo priteisimo. Nustačius, jog reikalavimas yra išvestinis ir jo tenkinimas nesukelia savarankiškų padarinių, atskirai ir papildomai skųsti nepalankių išvadų išvestinio reikalavimo atžvilgiu ieškovams nebuvo pagrindo, ypač kai apeliacinio skundo turinys ir suformuluoti reikalavimai neabejotinai patvirtina, kad ieškovai skundė visą pirmosios instancijos teismo sprendimą. Vertinant, ar reikalavimas dėl išlaidų atlyginimo priteisimo [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalies pagrindu yra išvestinis, taikytina restitucijos instituto analogija. Šioje normoje įtvirtinta šalis, suklydusios dėl kitos sandorio šalies kaltės, teisė į restituciją ir išlaidų atlyginimą iš esmės orientuota į sandorio šalių grąžinimą į pirminę iki sandorio sudarymo buvusią padėtį. Dėl restitucijos instituto kasacinis teismas yra nurodęs, kad reikalavimas taikyti restituciją pripažinus sandorį negaliojančiu nėra savarankiškas, todėl atskirai gali būti nepareikštas. Jeigu yra prašymas ieškinyje pripažinti negaliojančiu sandorį, tai teismas, patenkinęs reikalavimą dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, toje pačioje byloje privalo išspręsti restitucijos klausimą.
- 25.3. Apeliaciniame skunde ieškovai iš esmės grindė pagrindinio reikalavimo pagrįstumą. Tiek iš apeliacinio skundo motyvų, tiek iš suformuluotų reikalavimų atsakovai bei teismas aiškiai suprato, kad yra skundžiamas visas sprendimas. Atsakovams apeliaciniame procese buvo suteikta teisė teikti atsikirtimus ir atsakovai atsiliepime į apeliacinį skundą atskirai pasisakė dėl ieškovo reikalavimo atlyginti išlaidas. Taigi atsakovai visiškai įgyvendino savo teisę atsikirsti į apeliacinio skundo reikalavimus, o vien tai, kad apeliacinės instancijos

teismas atmetė atsakovų motyvus ir pagrįstais laikė ieškovų argumentus, nereikia, jog teismas pažeidė atsakovų teisę į apeliaciją.

- 25.4. Procese atsakovams buvo paaiškinta ir dėl jų nurodomų neva perteklinių išlaidų, ir dėl jų sąsajumo su sandoriu. Antra toponuotauka buvo reikalinga, nes projektavimo procese pakito vietovės reljefas dėl kaimyno atliktų žemės darbų. Teisinės išlaidos buvo būtinos trečiajam asmeniui AB „Amber Grid“ atsisakius išduoti projektavimo sąlygas, o vėliau nepritarus ir detaliojo plano koregavimui, kadangi ieškovai nesuprato nei realios tokio atsisakymo priežasties, nei kaip spręsti susiklosčiusią situaciją. Jeigu ieškovai nebūtų kreipęsi į teisininką, jie nebūtų išbandę visų galimybių gauti statybą ginčo sklype leidžiantį dokumentą. Išlaidos už teisinę konsultaciją ir prašymo Kaišiadorių rajono administracijai rengimą yra minimalios ir susijusios su ginčo sklypu bei nuslėptais ribojimais. Architekto išlaidos susijusios su ieškovų gyvenamojo namo projektavimu, t. y. išlaidos patirtos siekiant įgyvendinti pirkimo tikslą – pasistatyti ginčo sklype gyvenamąjį namą. Visos išlaidos architektams buvo privalomos, nes tik visus projektavimo veiksmus tinkamai atlikus iki galo buvo galima vienareikšmiškai konstatuoti, kad statyba ginčo sklype negalima ne dėl kokių nors kitų priežasčių, o tik dėl trečiojo asmens AB „Amber Grid“ atsisakymo derinti projektą.
- 25.5. Atsakovų argumentai, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK 212](#) straipsnį, nes neva neteisėtai byloje paskyrė teismo ekspertizę, yra susiję ne su realiu procesiniu apeliacinės instancijos teismo pažeidimu, o iš esmės su atsakovų nepasitenkinimu dėl jiems nepalankios eksperto išvados ir siekiu ją eliminuoti iš bylos kaip įrodymą. Vien tai, kad atsakovams nepatinka nepalanki teismo eksperto išvada, nereikia, jog ekspertizė negalėjo būti paskirta ir jos išvadomis negali vadovautis teismas.
- 25.6. Nagrinėjamu atveju ieškinio reikalavimai kildinami iš nuslėptų daikto trūkumų, kurių atsiradimo laikas byloje buvo ginčijamas atsižvelgiant į specifinį teritorijų planavimo ir statybos reglamentavimą bei specialius skaičiavimus. Siekdami pagrįsti savo poziciją byloje, kad ginčo sandorio sudarymo momentu jau nebuvo jokios galimybės teisėtai gauti statybą leidžiantį dokumentą, ieškovai pirmosios instancijos teisme pateikė VĮ Registrų centro ir [www.regia.lt](#) duomenimis pagrįstus pirmosios klasės vieneto skaičiavimus. Nors atsakovai su skaičiavimais nesutiko, tačiau nei jie, nei šios srities specialistas trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ viso proceso metu nepateikė jokio kito skaičiavimo. Be to, ieškovai taip pat užsakė ir į bylą pateikė architekto detalų ir tikslų vienetą esančių statinių žmonėms būti apskaičiavimą. Abu šie įrodymai aiškiai rodo, kad ginčo sklypo formavimo, o tuo labiau sandorio sudarymo momentu jau buvo viršytas leistinas konkrečios teritorijos užstatymo tankis. Ieškovai negalėjo numatyti, kad pirmosios instancijos teismas nevertins jų parengtų ir pateiktų įrodymų, o esminiam ginčo klausimui ir jo teisiniam reglamentavimui taikys tikėtinumo taisyklę. Be pagrindo atmesdamas ieškovų teiktus įrodymus ir byloje nesant kitų, teismas ne tik savo iniciatyva nenusprendė skirti ekspertizės šioje civilinėje byloje, bet ir nepasiūlė tokio prašymo pateikti šalims, siekiant išsiaiškinti esmines bylai aplinkybes, nuo kurių priklauso bylos baigtis. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje ne kartą buvo nurodyta, jog teismų sprendimai, kai reikalingos specialios žinios, o ekspertizė nebuvo skirta, grindžiami tik spėlionėmis ir abejonėmis, o ne pagrįstu įsitikinimu. Kai tam tikriems byloje kilusiems klausimams išsiaiškinti yra būtinos specialios žinios, tačiau šalys neprašo ekspertizės skyrimo, teismas privalo skirti ekspertizę savo iniciatyva, nes būtent teismo pareiga ir tikslas yra pagrįsto ir teisingo teismo sprendimo priėmimas.
- 25.7. Jeigu apeliacinės instancijos teismas nebūtų sprendęs ekspertizės skyrimo klausimo, būtų pažeistos įrodymus bei įrodinėjimą reglamentuojančios taisyklės, nes byloje būtų neištirti visi galimi įrodymai.
- 25.8. Taip pat atsakovai nepagrįstai nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas paskyrė teismo ekspertizę dėl teisinių, o ne specialiųjų mokslo žinių. Atsakovai klaidina teigdami, kad apeliacinės instancijos teismas konstatavo, jog ekspertizė reikalinga ieškovų parengtam skaičiavimui patikrinti ir dėl to, kad neva atsakovai ir trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ nesutaria dėl vieneto nustatymo taisyklių. Tokių motyvų teismo nutartyje nėra. Apeliacinės instancijos teismas ekspertizę skyrė tam, kad būtų ištirta, ar buvo galimybė ginčo teritorijoje, Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2010 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. V1-563 patvirtinus detalų planą, teisėtai (nepažeidžiant galiojančių teisės aktų) statyti gyvenamąjį namą visuose detalioju planu patvirtintuose žemės sklypuose, nepažeidžiant, be kita ko, magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienetą nustatyto pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus.
- 25.9. Atsakovai kasaciniame skunde nepagrįstai nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas neva pažeidė [CPK 327 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir atsakovų teisę į bylos išnagrinėjimą bent dviejų instancijų teismuose. Tokie atsakovų argumentai prieštarauja nusistovėjusiai ir išplėtotai teismų praktikai, [CPK 326 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkte nustatytai teismo teisei spręsti ginčą iš esmės bei [CPK 327 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytoms pagrindams grąžinti bylą nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo. Apeliacinės instancijos teismas ne tik gali prie bylos pridėti naujus įrodymus bei spręsti ginčą iš esmės, tačiau net ir privalo tai daryti. Apeliacinės instancijos teismui apeliacine tvarka peržiūrint pirmosios instancijos teismo sprendimą yra palikta naujų įrodymų rinkimo ir vertinimo prerogatyva. Naujų įrodymų rinkimas ir jų vertinimas apeliacinės instancijos teisme yra įprasta praktika ir nėra laikoma teisės į apeliaciją pažeidimu. Būtent Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2020 m. vasario 6 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-13-611/2020](#) pripažino, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai grąžino bylą nagrinėti į pirmosios instancijos teismą, nes apeliacinės instancijos teismas turėjo pareigą ne tik surinkti naujus įrodymus, bet ir atlikti jų tyrimą.
- 25.10. Atsakovai nepagrįstai teigia, kad apeliacinės instancijos teismas užkirto jiems kelią dalyvauti ekspertizės procese, nes nesuteikė galimybės žodžiu apklausti teismo ekspertę, ginčyti ekspertizės aktą ir dalyvauti bylos nagrinėjime apeliacine tvarka. [CPK 321 straipsnio](#) 1 dalyje kaip pagrindinė apeliacinio proceso forma nustatytas rašytinis procesas, o apeliacinės bylos nagrinėjimas žodine tvarka yra išimtinė forma. Apeliacinis skundas nagrinėjamas žodinio proceso tvarka, jeigu bylą nagrinėjantis teismas pripažįsta, kad žodinis nagrinėjimas būtinas. Nagrinėjamu atveju atsakovai žodinio proceso būtinumą sieja su ekspertizę atlikusio eksperto apklausa. Vis dėlto eksperto apklausos apeliacinės instancijos procese atžvilgiu įstatymas neįtvirtina jokios išimties.
- 25.11. Be to, šioje byloje būtent ieškovai kartu su apeliaciniu skundu prašė teismo nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka. Ieškovai papildomai prašė žodinio nagrinėjimo dėl trečiojo asmens – detalų planavimo atlikusio architekto – apklausos, paaiškęs, kad šis asmuo pirmosios instancijos teisme aplinkybes apie vieneto tyrimą aiškino skirtingai nei nagrinėjant ieškovų skundą Lietuvos architektų rūmuose, t. y. paaiškęs aplinkybėmis apie galimai melagingų parodymų teisme davimą. Tačiau teismas nusprendė, kad nėra pagrindo bylą nagrinėti išimtinė forma, ir sudarė galimybės proceso dalyviams pasisakyti išreiškiant nuomonę raštu ir savo teises bei teisėtus interesus apginti rašytinio proceso tvarka.
- 25.12. Atsakovai nuomonėje kaip pagrindinį reikalavimą nurodė prašymą nevertinti ekspertizės akto, o prašymą apklausti ekspertę pateikė tik kaip alternatyvų reikalavimą, jeigu teismas vis dėlto nuspręs byloje vertinti ekspertizės aktą. Šioje nuomonėje atsakovai dėl ekspertės apklausos pasisakė vos keliais sakiniais. Kaip ir kasaciniame skunde, atsakovai nuomonėje teigė, kad pareiga apklausti ekspertę kyla iš [CPK 217 straipsnio](#). Toks įstatymo aiškinimas yra nesuderinamas su jo funkcija ir paskirtimi. [CPK 217 straipsnis](#) yra proceso tvarką reglamentuojanti teisės norma, nustatanti eksperto apklausos žodžiu tvarką (priesaikos davimo, ekspertizės skaitymo, klausimų uždavimo tvarka ir pan.). Ši įstatymo norma nenustato pareigos, o tuo labiau imperatyvo, po kiekvienos teismo ekspertizės byloje žodinio proceso tvarką apklausti ekspertę.
- 25.13. Atsakovai kasaciniame skunde nuosekliai teigia, jog neva apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nesuteikė teisės jiems apklausti ekspertę žodinio proceso tvarka, tačiau patys atsakovai nepagrindė jokios būtinybės ją apklausti žodine tvarka. Atsakovai nuomonėje tik pacitavo [CPK 217](#) straipsnyje įtvirtintą eksperto apklausos tvarką, tačiau nenurodė nė vieno klausimo ar neaiškumo, kuriam išsiaiškinti reikėtų žodžiu apklausti ekspertę. Be to, į teismo ekspertų sąrašą įtrauktas asmuo yra neabejotinai aukščiausios profesinės kvalifikacijos konkretios srities specialistas, saistomas profesinės etikos kodekso bei Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymo. Teismo ekspertas atsako už savo padarytos ekspertizės akto pagrįstumą ir tikrumą, o už pareigų nevykdymą, melagingos išvados ir paaiškinimų

pateikimą ar kitoki priesaikos sulaužymą teismo ekspertas, kuriam skiriama atlikti teismo ekspertizę, atsako pagal įstatymus. Vien tai, kad atsakovai apeliacinės instancijos procese neva apklausos metu siekė įsitikinti ekspertės kvalifikacija, žiniomis ir pan., tik patvirtina, jog byloje nebuvo jokio pagrindo apklausti ekspertę ir atsakovų argumentai tėra deklaratyvūs teiginiai, gynybinė pozicija, neturinti jokio realaus pagrindimo.

- 25.14. Apeliacinės instancijos teismo sprendimo turinys atitinka [CPK 331](#) straipsnį, yra teisėtas, pagrįstas, išsamus ir motyvuotas. Sprendime pasisakyta dėl byloje nustatytų faktinių aplinkybių, jos glausta forma nurodytos sprendimo 19–21 punktuose. Apeliacinės instancijos teismas visoje sprendimo motyvuojamojoje dalyje, grįsdamas savo išvadas, vardijo įrodymus, kuriais jas grindė. Teismas aiškiai nurodė, kad vadovaujasi teismo ekspertizės išvadomis, ginčo sklypo pirkimo–pardavimo sutartimi, byloje pateiktais atsakingų institucijų dokumentais, patvirtinančiais, jog statyba ginčo sklype negalima, atsakovo D. M. paaiškinimais ir kitų byloje esančių įrodymų visuma. Taip pat teismas paaiškino, kodėl nesivadovavo atsakovų argumentais ir motyvais. Be to, teismas nurodė teisinį sprendimo pagrindą, t. y. apeliacinės instancijos teismas, peržiūrėdamas pirmosios instancijos teismo sprendimą, visiškai pagrįstai bylą nagrinėjo vertindamas, ar šiuo atveju yra [CK 1.90](#) straipsnyje nustatyti sandorio pripažinimo negaliojančiu pagrindai. Taigi, apeliacinės instancijos teismas bylą nagrinėjo pagal ieškovų suformuluotus apeliacinio skundo argumentus. Teismas sprendime pasisakė dėl esminę reikšmę bylai turinčių aplinkybių, įrodymų, svarbių teisinių motyvų. Vien tai, kad teismas nepasisakė dėl pavienių ir esminės reikšmės bylai neturinčių atsakovų atsitiktinių, kurie nėra pagrįsti jokiais įrodymais, negali būti laikoma [CPK 331](#) straipsnio pažeidimu. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad atsakovai šioje kasacinio skundo dalyje apeliacinės instancijos teismo procesinį pažeidimą kildina iš [CPK 270](#) straipsnio pažeidimo, o jis apeliacinės instancijos teismo sprendimo turinio išvis nereglementuoja, atsakovų kasacinio skundo motyvai yra nepagrįsti ir atmestini.
- 25.15. Atsakovų argumentai, kad vien tai, jog specialusis ir detalusis planai buvo parengti ir patvirtinti, reiškia, jog maksimalus leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius aktualiam pirmosios klasės vienete tuo metu dar nebuvo pasiektas, taip pat tai, jog visi sklypai buvo suplanuoti gyvenamųjų teritorijų naudojimo būdo, reiškia, jog teritorijų planavimo dokumentų rengimo bei tvirtinimo metu visuose suformuotuose sklypuose buvo galimybė statyti gyvenamąjį namą, o kol teritorijų planavimo dokumentai nėra nuginkyti, nei teismas, nei ekspertė neturėjo teisės spręsti, jog statyba ginčo sklype negalima, neteisingi, neatitinkantys faktinės tikrovės bei teisinio reglamentavimo. Nagrinėjamu atveju susiklostė specifinė situacija, kai teritorijų planavimo dokumentai nėra teisėti ir teisingi, tačiau nėra pašalinti iš civilinės apyvartos. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad tokie dokumentai akivaizdžiai negali būti teisėti, nors jie nėra pašalinti iš teisinės apyvartos, teismas negali jais vadovautis ir ignoruoti akivaizdžiai pažeisto teisingumo ir teisėtumo aspekto. Vertindamas byloje esantį ginčą dėl galimybės ginčo sklype statyti gyvenamąjį namą, apeliacinės instancijos teismas pagrįstai vadovavosi ne vienu pavieniu įrodymu, bet sistemškai bei išsamiai išnagrinėjo įrodymų visumą, patvirtinančią, kad teisėtai gauti statybą leidžiantį dokumentą ginčo sklype nėra galimybės.
- 25.16. Detalusis planas iš tiesų sukuria pagrįstas prielaidas gauti statybą leidžiantį dokumentą. Tačiau, ieškovams vis negaunant statybą leidžiančio dokumento, buvo pradėta aiškintis susiklosčiusi situacija. Trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ atsakyme į ieškovų prašymą dėl informacijos pateikimo ne tik nurodė, kad, pagal magistralinio dujotiekio valdytojo duomenis, į magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vieneto tankį įskaičiuotini pastatai jau viršija 10 pastatų, bet ir paaiškino, jog į esamo magistralinio dujotiekio vietovės klasės vieneto tankį įskaičiuotini ir keturi gyvenamosios paskirties pastatai, esantys Detaliuoju planu suplanuotuose ir jo pagrindu suformuotuose žemės sklypuose.
- 25.17. Bylos nagrinėjimo metu ieškovai kreipėsi į architektą ir užsakė pirmosios klasės vietovės vieneto grafinio pavaizdavimo planą. Iš šio plano tapo aišku, kad pastatų skaičius pirmosios klasės vietovės vienete jau seniai viršija pastatų skaičių, kurį galima statyti pagal galiojančius teisės aktus (gyvenamieji pastatai – 26 vnt., sodo pastatai – 64 vnt., mišrūs pastatai – 11 vnt.). Sulyginus šiuos duomenis su viešo registro duomenimis, aiškiai matosi, kad jau specialiojo ir detaliojo planų rengimo metu pirmosios vietovės klasės vieneto teritorijoje buvo suformuoti mažiausiai 24 žemės sklypai su juose esančiais statiniais, skirtais žmonėms būti. Dėl šios situacijos ištyrimo teritorijų planavimo teismo ekspertė R. U. atliko 2020 m. gegužės 4 d. Teritorijų planavimo dokumento tyrimą ir išvadose konstatavo, kad tiek specialusis planas, tiek detalusis planas yra parengti nesilaikant teritorijų planavimo teisės aktų nuostatų. Specialiojo plano pagrindiniame brėžinyje, magistralinio dujotiekio pirmosios klasės vieneto teritorijos ribose, buvo nepažymėti ir neįskaičiuoti į 10 vnt. pastatų žmonėms būti ribojimą (paslėpti po teritorijos žymėjimu) (*duomenys neskelbtini*) esantys pastatai, (*duomenys neskelbtini*) statomas gyvenamasis namas, šalia planuojamos teritorijos žemės ūkio paskirties žemėje (mėgėjiški sodai) nurodytuose sklypuose, t. y. neįskaičiuoti ne mažiau nei 14 pastatų, skirtų žmonėms būti. Toks pastatų paslėpimas užušuojant juos balta spalva specialiojo plano brėžinyje pakeitė esamus teritorijos duomenis vaizde, paslėpė esamus pastatus, kurie turėjo būti įskaičiuojami nustatant galimų naujų pastatų skaičių pirmosios klasės vieneto teritorijoje. Projekto rengėjas skaičiavo pastatus tik specialiojo plano galiojimo ribose ir šalia esančius du gyvenamuosius namus, o ne visos pirmosios klasės vietovės vieneto pastatus. Tokiu būdu buvo sudaryta galimybė nagrinėjamus sklypus padalyti į aštuonis gyvenamosios paskirties sklypus, leidžiant juose statyti gyvenamuosius namus.
- 25.18. Teritorijų planavimo įstatymo 24 straipsnyje nurodyta, kad detalieji planai negali būti rengiami, jeigu planavimo tikslai prieštarauja įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimams. Tai reiškia, kad detaliuoju planu išvis negalėjo būti planuojami nauji gyvenamosios paskirties žemės sklypai, jeigu faktiškai ši paskirtis nėra įgyvendinama. Detaliojo plano tekstinėje dalyje nenagrinėta ir nenurodyta, kiek planavimo metu buvo pirmosios klasės vieneto pastatų ir ar detalizavime plane nustatytas užstatymas įgyvendintinas. Detaliojo plano aiškinamojoje dalyje taip pat nėra jokių apribojimų pastatų statybai ir jų skaičių magistralinio dujotiekio pirmosios klasės vienete.
- 25.19. Nei atsakovai, nei tretieji asmenys negali paneigti, kad teritorijų planavimo dokumentai yra akivaizdžiai prieštaraujantys teritorijų planavimo teisiniams reglamentavimui, yra klaidinantys ir faktiškai neatlieka savo paskirties, be to, sukuria fiktyvias prielaidas išduoti statybą leidžiančius dokumentus. Vien tai, kad dokumentai nėra pašalinti iš teisinės apyvartos, nereiškia, kad jie yra teisėti ir eliminuoja kitus jų teisėtumą paneigiančius įrodymus.
- 25.20. Be kita ko, atsakovai nepagrįstai nurodo, kad teismo ekspertizės akte tariamai netinkamai apskaičiuotas ginčo pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje esančių statinių žmonėms būti skaičius, o apeliacinės instancijos teismas neva to tinkamai neįvertino, taip pat kad ekspertė netinkamai apibrėžė pirmosios klasės vietovės vieneta.
- 25.21. Teismo ekspertizė patvirtino ginčui aktualiu laikotarpiu taikytiną pirmosios klasės vietovės vieneto teritorijoje esančių statinių skaičiavimo metodiką ir „pastatų žmonėms būti“ sąvoką, ji yra logiška, atitinkanti tuo metu galiojusį teisės aktų nuostatą, todėl teismas neturėjo jokio pagrindo abejojti šia metodika ir klaudis niekuo nepagrįstomis atsakovų prielaidomis. Atsakovų cituojamos taisyklės yra aktualios tik vertinant pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičių ginčo sandorio sudarymo momentu (teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir derinimo metu jos negaliojo), nors net ir jose nėra sąvokos „pastatai žmonėms būti“ apibrėžimo. Atsakovai ginčija teismo ekspertizės skaičiavimus visa apimtimi tik pastarojo teisės akto interpretacijomis, tačiau nepateikia jokio, jų nuomone, teisingo pastatų skaičiavimo.
- 25.22. Teismo ekspertizės akte yra išsamiai ištirta ir pasisakyta dėl skirtingų pirmosios vietovės klasės vieneto atskaitos taškų. Jokia teisėta statyba pirmosios klasės vietovės vienete nebuvo galima dar žemės sklypo suformavimo metu (2009 m.), o tuo labiau ginčo sandorio sudarymo momentu (2016 m. balandžio 4 d.). Dėl tebesančių ribojimų ir net padidėjusio statinių žmonėms būti skaičiaus teisėtais būdais nėra įmanoma gauti statybą ginčo sklype leidžiančio dokumento, todėl atsakovų teiginiai apie tariamas galimybes statyti gyvenamuosius statinius atmestini kaip prielaidos ir nepagrįstos interpretacijos.
- 25.23. Vien tai, kad po ginčo sandorio sudarymo pirmosios klasės vietovės vienete buvo išduoti statybą leidžiantys dokumentai, nepatvirtina, jog statyba yra galima. Galimai statybos leidimai pirmosios klasės vieneto teritorijoje yra išduodami korupcinių ryšių pagrindu, todėl neatsitiktinai nė vienas bylos dalyvis nepateikė jokio įrodymo, pagrindžiančio ginčo teritorijoje skaičiuotus pastatus, o

architektas M. T. Lietuvos architektų rūmams yra prisipažinęs, kad tokio skaičiavimo išvis neatliko. Neteisėtai teritorijų planavimo dokumentų sprendimais, kuriais yra sukuriama tariamas pagrindas išduoti statybą leidžiančius dokumentus, sudarytos galimybės valstybės valdomoms ir statybas derinančioms institucijoms galimai manipuliuoti pritarimais dėl statybą leidžiančių dokumentų išdavimo.

- 25.24. Atsakovų argumentai dėl didelio ieškovų neatsargumo yra nelogiški ir nesuderinami su jokiais protingumo, teisingumo, proporcingumo principais. Specialiajame plane pirmosios klasės vieneto statiniai yra užušuoti balta spalva, taip nuslepiant vietovės vieneto teritoriją ir ten jau esančius statinius. Joks specialistas, kuriam būtų pateikti taip parengti planai, negalėtų matyti realios situacijos ir įvertinti realų statinių žmonėms būti skaičių. Tam reikėjo ne tik ekspertinių žinių, bet ir didelės apimties bei brangaus darbo, kurį byloje atliko ekspertė.
- 25.25. Nagrinėjamu atveju žemės sklypą pardavė profesionaliai nekilnojamojo turto besiverčiantys asmenys, organizavę žemės sklypo paskirties keitimą, formavimą į atskirus sklypus, įgyvendinę verslo sandorį, nuo šio buvo sumokėtas pridėtinės vertės mokestis, todėl jie veikė kaip specialistai, kuriems negalėjo būti nežinomos vietovės ypatybės ir statybos ribojimai. Taigi tokiame pardavėjui yra nustatytinas platesnis prievolių spektras, t. y. žinoti visus parduodamo daikto trūkumus ir apie juos informuoti pirkėją, priešingu atveju toks pardavėjas turėjo būti pripažįstamas kaip veikęs nesąžiningai. Negana to, pardavėjai šiuo atveju žinojo (privilejo žinoti) ne tik apie teisę, bet ir apie tai, kad jiems žinomos faktinės aplinkybės (pirmosios klasės vietovės vieneto perpildymas statiniais) lėmė pirkėjų neįgyvendinamą galimybę parduodamą daiktą naudoti pagal paskirtį.
- 25.26. Atsakovai, teigdami, kad jiems, kaip ne teritorijų planavimo organizatoriams, netenka teisės ir pareigos, o kartu ir pareigos žinoti, jog sklypas suformuotas neteisėtai ir nenaudotinas pagal paskirtį, taip pat kad jie nėra kalti [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalies punkto prasme, iš esmės pripažįsta, kad detalusis planas nėra teisėtas ir kad šis planas parengtas taip, jog sukurtų tariamą pagrindą gauti statybą leidžiantį dokumentą.
- 25.27. Nors byloje nėra pateikta planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo atsakovams sutartis su Kaišiadorių rajono savivaldybe, tačiau to, kad ji nebuvo sudaryta, atsakovai nenurodė nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismuose, nors buvo keliamas klausimas dėl jų, kaip planavimo organizatorių, atsakomybės. Byloje esantis Kaišiadorių rajono savivaldybės Nuolatinės statybos komisijos 2010 m. vasario 3 d. kompleksinio derinimo protokolas patvirtina, kad posėdyje dalyvavo planavimo organizatoriai atsakovai. Tame pačiame protokole konstatuota, kad posėdyje svarstyta nemažai teritorijų planavimo dokumentų, tarp jų detaliojo plano brėžinys, sprendiniai, planavimo sąlygos (planavimo sąlygų sąvadas), planavimo darbų programa, sprendinių poveikio vertinimo ataskaita ir t. t. Detaliajame plane yra aiškiai pažymėta, kad plano rengėjas – architektas M. T., o užsakovai – atsakovai. Byloje nėra ginčo, kad kas nors kitas, pavyzdžiui, savivaldybė, būtų sudariusi sutartį su architektu M. T. ar kad savivaldybė sumokėjo jam už paslaugas. Todėl atsakovai neišvengiamai buvo perėmę iš savivaldybės planavimo organizatoriaus teises bei pareigas ir jiems kilo sutartiniai bei įstatymais nustatyta atsakomybė ir pareiga žinoti su planavimo procesu susijusias ir šioje byloje nagrinėtas aplinkybes.
26. Trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ atsiliepime į kasacinį skundą prašo kasacinio skundo pagrįstumo klausimą spręsti atsižvelgiant į šiuos atsiliepimo argumentus:
- 26.1. Kasaciniame skunde ieškovai yra išdėstę teiginius apie magistralinio dujotiekio vietovės klasių teisinį reglamentavimą ir magistralinio dujotiekio valdytojo veiklą, jų dalis neatitinka bylos įrodymų, teisinio reglamentavimo ir teismų praktikos.
- 26.2. Magistralinis dujotiekis yra priskiriamas potencialiai pavojingiems įrenginiams. Dėl šio statuso teisės aktai saugos užtikrinimo tikslais nustato specifinį teritorijų, esančių greta magistralinio dujotiekio, režimą. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 2 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijų ir jose taikomų užstatymo normatyvų, tad ir didžiausio leistino pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičiaus pagrindinis tikslas – atsižvelgiant į magistralinio dujotiekio vamzdyno, kaip potencialiai pavojingo įrenginio, pavojingumo ir rizikos laipsnį, atitinkamoje potencialiai pavojingoje teritorijoje riboti žmonių skaičių ir taip išvengti potencialios žalos jų sveikatai ir gyvybei vamzdyno avarijos, sutrikimo ar kito įvykio atveju, taip pat užtikrinti šių konstitucinių vertybių apsaugą.
- 26.3. Visas ginčo žemės sklypo plotas patenka į magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės teritoriją. Tuo tarpu magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasė rodo potencialiai didžiausią magistralinio dujotiekio pavojingumo ir rizikos laipsnį. Atitinkamai gretimos aplinkos ir žmonių saugos užtikrinimo tikslais magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės teritorijoje nustatyti griežčiausi užstatymo normatyvai, be kita ko, didžiausias leistinas 10 pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius. Šis didžiausias leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienete ir šio vieneto dydis teisės aktuose buvo įtvirtinti tokie patys tiek aktualių teritorijų planavimo dokumentų rengimo metu, tiek ir sutarties sudarymo metu.
- 26.4. Atsakovai nepagrįstai teigia, kad iki 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojusio magistralinio dujotiekio vietovės klasių teisinio reguliavimo pakeitimo buvo vertinamas tik vienas magistralinio dujotiekio vietovės klasės vienetas. Šis (iki 2017 m. liepos 1 d. galiojęs) magistralinio dujotiekio vietovės klasių teisinis reguliavimas nustatė iš esmės dvejų magistralinio dujotiekio vietovės klasės vienetų vertinimą. Byloje aktualių teritorijų planavimo dokumentų rengimo metu (2008–2010 m.) vertintino magistralinio dujotiekio vietovės klasės vieneto atskaitos tašką apibrėžė tuo metu galiojusį Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. 86/146 patvirtinto sritinio norminio dokumento „Dujų sistema. Magistraliniai dujotiekiai. Projektavimas, medžiagos ir statyba. Taisyklės“ (toliau – SND „Magistraliniai dujotiekiai“) 4.12 punktą, kuriame buvo nustatyta, kad vietovės klasė prasideda arba baigiasi ne mažesniu nei 200 metrų atstumu nuo artimiausio pastato. Ginčo sutarties sudarymo metu vertintino magistralinio dujotiekio vietovės klasės vieneto atskaitos tašką apibrėžė tuo metu galiojusios magistralinio dujotiekio įrengimo taisyklių redakcijos 27 punktą, kuriame buvo nustatyta, kad vietovės klasės vieneto atskaitos taškas yra 200 m šioje teritorijoje į priešingą pusę nuo artimiausio pastato daugiausia išsikišusios išorinės sienos arba teritorijų planavimo dokumentuose numatytos užstatymo ribos ar statybos linijos <...>. Nurodytos teisės normos patvirtina, kad magistralinio dujotiekio vietovės klasės vienetas galėjo būti atidedamas į vieną arba į kitą pusę nuo apibrėžto atskaitos taško. Todėl vien tai, kad pagal iki 2017 m. liepos 1 d. galiojusį teisinį reguliavimą buvo galima atidėti du alternatyvius magistralinio dujotiekio vietovės klasės vienetų ir nebuvo aiškios taisyklės dėl to, pagal kurį iš šių vienetų priimamas sprendimas, patvirtina, jog buvo galimi du vertintini magistralinio dujotiekio vietovės klasės vienetai. Kadangi aptariamieji vienetai privilejo būti atidedami į priešingą pusę nuo konkretaus atskaitos taško, šie alternatyvūs vienetai tam tikroje atskaitos tašką apimančioje dalyje galėjo persidengti.
- 26.5. Atsakovai nepagrįstai teigia, esą būtent magistralinio dujotiekio valdytojas teritorijų planavimo proceso metu parinko magistralinio dujotiekio vietovės klasės vienetą ir nustatė pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičių jame. Atsakovai ne tik nenurodė, bet ir byloje nėra jokie įrodymai, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai pagrįstų tokius teiginius. Taip pat tokie teiginiai prieštarauja teisiniam reguliavimui, pagal kurį būtent planavimo organizatorių pasirinktas rengėjas turėjo įvertinti teritorijos užstatymą pastatais. Be to, planavimo organizatorių pasitelkto teritorijų planavimo dokumentų rengėjo pareiga įvertinti teritorijos užstatymą, tad ir esamą pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičių bei pagal tai parinkti specialiojo ir detaliojo planų sprendinius kilo ne tik iš teisinio reglamentavimo, bet ir iš tuometinės magistralinio dujotiekio valdytojos AB „Lietuvos dujos“ išduotų planavimo sąlygų.
- 26.6. Ieškovai į trečiąjį asmenį AB „Amber Grid“ dėl projektavimo sąlygų gyvenamajam namui išdavimo ir detaliojo plano koregavimo kreipėsi tik 2018 metais, t. y. jau po Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo bei magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtos taisyklių įsigaliojimo. Ieškovo kreipimosi į trečiąjį asmenį metu jau buvo paskiektas didžiausias leistinas 10 pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius ir bendrovė, vadovaudamasi Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 46 ir 47 dalimis bei Magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtos taisyklių, patvirtintų

Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. sausio 28 d. įsakymu [Nr. 1-12](#), 17–20 punktais ir 24.1 punktu, atsisakė išduoti prašomas projektavimo sąlygas. Be to, atsakydamas į ieškovų paklausimą, trečiasis asmuo nurodė, kad į pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičių jau yra įskaičiuotas ir pastatas ieškovų minimame sklype adresu: (*duomenys neskelbtini*), kurio projektą trečiasis asmuo suderino dar 2016 metais. Tai akivaizdžiai paneigia jokiais įrodymais nepagrįstus ieškovų teiginius, esą pritarimas statinių, esančių adresu: (*duomenys neskelbtini*), projektui išduotas po šios bylos iškėlimo.

- 26.7. Toks išankstinis rašytinis trečiojo asmens pritarimas pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 27 straipsnio 5 dalies 15 punktą yra vienas iš privalomų dokumentų inicijuojant statybą leidžiančio dokumento išdavimo procedūrą. Kadangi trečiasis asmuo statinių, esančių sklype adresu: (*duomenys neskelbtini*), projektą suderino dar 2016 metais, o po 2017 m. liepos 1 d. neišdavė jokio naujo pritarimo, statybą leidžiantis dokumentas galėjo būti išduotas tik 2016 metų trečiojo asmens suderinto projekto pagrindu.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme žodinio proceso tvarka ir eksperto apklausos

27. Kasaciniame skunde atsakovai nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai byloje neskyrė žodinio bylos nagrinėjimo ir nesudarė atsakovams galimybės žodžiu apklausti ekspertizę apeliacinės instancijos teisme atlikusio eksperto.
28. [CPK](#) 321 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad apeliacinis skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka, išskyrus [CPK](#) 322 straipsnyje nurodytas išimtis. Pagal [CPK](#) 322 straipsnį, žodinio proceso tvarka byla apeliacinės instancijos teisme gali būti nagrinėjama tik nustačius, kad žodinis bylos nagrinėjimas yra būtinas. Apeliacinės instancijos teismas bylą apeliacine tvarka nagrinėja rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai savo iniciatyva arba (ir) dalyvaujančio byloje asmens (asmenų) prašymu pripažįsta, kad, atsižvelgiant į bylos esmę, žodinis nagrinėjimas yra būtinas. Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad nagrinėti bylą apeliacinės instancijos teisme žodinio proceso tvarka, net ir esant dalyvaujančio byloje asmens (asmenų) prašymui, nėra teismo pareiga. Bylos nagrinėjimą žodinio proceso tvarka lemia tokio proceso būtinybės konstatavimas, o išimtinė teisė ją konstatuoti skirta teismui. Byloje dalyvaujančių asmenų prašymas nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka pats savaime nesuponuoja žodinio proceso būtinumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-341/2014](#)).
29. Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, jog [CPK](#) 321 straipsnyje įtvirtintas teisinis reguliavimas reiškia, kad įstatymu nustatyta teismo diskrecija tiek savo, tiek šalių iniciatyva nuspręsti dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka, tačiau ši teisė ribojama, nurodant, kad toks sprendimas galimas išimtiniais atvejais. Dėl to ir šalys, teikdamos prašymą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, turi jį pagrįsti, nurodydamos išimtinės aplinkybės (pavyzdžiui, būtina apklausti specialistą, ekspertą, liudytojus ir pan.), dėl kurių būtinas žodinis bylos nagrinėjimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-471/2012](#); 2013 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-115/2013](#)).
30. Kai kurie kriterijai dėl būtinumo nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka yra suformuoti Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje. Pripažįstama, kad Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio taikymo būdas apeliacinės instancijos teisme priklauso nuo proceso visumos. Net ir tais atvejais, kai apeliacinės instancijos teismas turi teisę nagrinėti teisės ir fakto klausimus, Konvencijos 6 straipsnis ne visuomet reikalauja viešo nagrinėjimo (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2008 m. lapkričio 4 d. sprendimas byloje *Ilsesten prieš Švediją*, peticijos Nr. 11320/05, par. 35). Tais atvejais, kai viešas bylos nagrinėjimas buvo užtikrintas pirmosios instancijos teisme, mažiau griežtas reikalavimas taikomas nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teisme (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2012 m. balandžio 12 d. sprendimas byloje *Eriksson prieš Švediją*, peticijos Nr. 60437/08, par. 69). Apeliacinis procesas, kuriame sprendžiamas tik teisės, bet ne fakto klausimas, gali atitikti Konvencijos 6 straipsnio reikalavimus, nors apeliantui ir nebuvo suteikta galimybė asmeniškai dalyvauti teismo posėdyje apeliacinės instancijos teisme (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2008 m. lapkričio 4 d. sprendimas byloje *Ilsesten prieš Švediją*, peticijos Nr. 11320/05, par. 36). Žodinis posėdis nėra būtinas, jei nėra keliamas fakto ar teisės klausimas, kurie negali adekvačiai būti išnagrinėti pagal bylos medžiagą ir šalių rašytinę poziciją (Europos Žmogaus Teisių Teismo 1991 m. spalio 29 d. sprendimas byloje *Fejde prieš Švediją*, peticijos Nr. 12631/87, par. 33).
31. Taigi, Europos Žmogaus Teisių Teismas, aiškindamas teisę į bylos nagrinėjimą viešame teismo posėdyje, laikosi pozicijos, kad, pagal Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį, žodinis bylos nagrinėjimas turi būti užtikrinamas bent vienos instancijos teisme (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2018 m. kovo 13 d. sprendimas byloje *Mirovni Institut prieš Slovėniją*, peticijos Nr. 32303/13, par. 36).
32. Nagrinėjamu atveju atsakovai apeliacinės instancijos teismui pareišktoje nuomonėje dėl ekspertizės akto prašė teismo: nevertinti teismo ekspertės parengto teismo ekspertizės akto kaip neatitinkančio naujų įrodymų priėmimo apeliacinės instancijos teisme sąlygų; tuo atveju, jei teismas nuspręstų teismo ekspertės parengtą teismo ekspertizės aktą vertinti, prašė bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka; apklausti teismo ekspertę teisme, sudarant byloje dalyvaujantiems asmenims galimybę užduoti jai klausimų; po teismo ekspertės žodinės apklausos teisme sudaryti galimybę atsakovams teikti į bylą papildomų įrodymų ir teismo ekspertės parengtą teismo ekspertizės aktą atmesti kaip nepatikimą ir nepagrįstą. Bylą apeliacine tvarka nagrinėti žodiniame teismo posėdyje prašė ir ieškovai.
33. Iš skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties turinio matyti, kad nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija, sprenddama dėl žodinio bylos nagrinėjimo, ieškovų prašymo nagrinėti bylą žodiniame teismo posėdyje netenkino, nes šalys savo argumentus aiškiai išdėstė procesiniuose dokumentuose. Tuo tarpu atsakovų pareikštas prašymas dėl ekspertizę atlikusios ekspertės apklausos žodiniame teismo posėdyje, taip pat prašymas po apklausos sudaryti atsakovams galimybes pateikti papildomus įrodymus, paneigiančius ekspertizės akto išvadą, liko neišspręstas ir apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija dėl šių atsakovų prašymų nepasisakė.
34. Eksperto apklausos tvarka reglamentuojama [CPK](#) 217 straipsnyje. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad eksperto išvada balsu perskaitoma teismo posėdyje. Pagal to paties straipsnio 2 dalį teismas turi teisę pasiūlyti ekspertui, kad jis savo išvadą išaiškintų žodžiu. Žodinis išaiškinimas įrašomas į teismo posėdžio protokolą. Eksperto išvada išaiškinti ir papildyti ekspertui gali būti pateikiami klausimai. Pirmasis pateikia klausimus tas asmuo, kurio prašymu ekspertizę paskirta, po to – kiti dalyvaujantys byloje asmenys. Kai teismo ekspertą paskiria teismas savo iniciatyva, paskirtam ekspertui pirmasis duoda klausimus ieškovas ([CPK 217 straipsnio](#) 3 dalis). Teisėjai turi teisę duoti ekspertui klausimus bet kuriuo jo apklausos momentu ([CPK 217 straipsnio](#) 4 dalis).
35. EŽTT praktikoje pasisakant dėl ekspertizės, kaip įrodinėjimo priemonės, nurodoma, kad įrodymų kontekste jų priimtumo taisyklės neturi atimti iš atitinkamos šalies galimybės juos veiksmingai užginčyti. Tam tikromis aplinkybėmis atsisakymas leisti tolesnę arba alternatyvią daiktinių įrodymų ekspertizę gali būti laikomas Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimu (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2003 m. birželio 12 d.

sprendimas byloje *Van Kück prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 35968/97, par. 55; 2014 m. kovo 24 d. sprendimas byloje *Matysina prieš Rusiją*, peticijos Nr. 58428/10, par. 169). Kai ekspertą paskyrė teismas, šalys visose instancijose turi turėti galimybę dalyvauti eksperto apklausoje ir susipažinti su visais jam pateiktais dokumentais, į kuriuos jis atsižvelgė. Svarbiausia, kad šalys galėtų tinkamai dalyvauti bylos nagrinėjime teisme (Europos Žmogaus Teisių Teismo 1997 m. kovo 18 d. sprendimas byloje *Mantovanelli prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 8/1996/627/810, par. 33).

36. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad ekspertizės akte esantys duomenys pagal jų objektyvumą dėl tiriamojo pobūdžio prigimties ir gavimo aplinkybių paprastai yra patikimesni už kituose irodymų šaltiniuose esančius duomenis. Tačiau eksperto išvadai, kaip irodymu šaltiniui, CPK nenustatyta išankstinės galios, teismui ji nėra privaloma ir turi būti vertinama pagal vidinį teismo įsitikinimą kartu su kitais byloje esančiais irodymais (CPK 218 straipsnis). Vidinis teismo įsitikinimas dėl eksperto išvados turi susiformuoti visapusiškai, išsamiai ir objektyviai ištvirus visus byloje esančius irodymus. Tai reiškia, kad ivertintini irodymai, kurie patvirtina ar paneigia ekspertizės akte ir eksperto išvadoje esančias aplinkybes, o atliekant šį vertinimą atsižvelgiama į visų irodymų tikslumą, detalumą, išsamumą, patikimumą, prigimtį ir kitas svarbias aplinkybes, sudarančias pagrindą eksperto išvada vertinti kaip patikima irodyma arba priešingu atveju motyvuotai spresti, kad eksperto išvados yra nepagrįstos ir teismas jomis kaip irodymais nesivadovaus. Konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip irodymas (kritiškai ivertinti), jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kritiškai vertinti eksperto išvada ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštarauja, kai išvados neįsilaikuoja iš tyrimo eigos, kai išvada pateikta dėl to, dėl ko tyrimas neatliktas arba jis atliktas neišsamiai, ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonų dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultato. Taip pat ekspertizės duomenys gali būti atmetami tada, kai jie prieštarauja kitiems bylos irodymams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015).
37. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kas nurodyta pirmiau, išaiškina, kad eksperto apklausa žodiniame teismo posėdyje dėl eksperto išvados yra viena iš esminių tokio irodymo tyrimo priemonių, vertinant jo objektyvumą ir patikimumą, nepriklausomai nuo to, kurios instancijos teisme tokia įrodinėjimo priemonė buvo gauta, ir jei bent viena iš bylos šalių pageidauja atlikti tokio irodymo tyrimą žodiniame teismo posėdyje. Teisėjų kolegijos vertinimu, priešingas aiškinimas prieštarautų rungsimosi ir šalių lygiateisiškumo principams, taip pat neatitiktų sąžiningo teismo proceso, nepagrįstai suvaržytų vienos iš šalių teisę gintis nuo jai pareikštų reikalavimų ar įrodinėti pareikštų reikalavimų pagrįstumą.
38. Nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas skundžiamame sprendime pripažino, kad ekspertizės akte ekspertė pateikė dvi bylai išnagrinėti reikšmingas išvadas, t. y. kad sklypų formavimo metu statyba suformuotuose sklypuose buvo negalima, taip pat kad ginčo žemės sklypo pardavimo metu statyba jame taip pat nebuvo galima dėl viršyto užstatymo tankio. Taigi, kaip pagrįstai kasaciniame skunde nurodė atsakovai, nagrinėjamo atveju ekspertizės aktas buvo esminis įrodymas, nulėmęs apeliacinės instancijos teismo sprendimą, o atsakovams nebuvo užtikrinta pakankama ir efektyvi galimybė dalyvauti šio įrodymo tyrime.
39. Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta pirmiau, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, paskyręs byloje ekspertizę, atsakovams prašant žodiniame teismo posėdyje apklausti eksperte, nepagrįstai nespėdė tokio atsakovo prašymo ir neskyrė byloje žodinio teismo posėdžio. Taip apeliacinės instancijos teismas padarė esmini proceso teisės normos (CPK 217 straipsnio) pažeidimą, dėl kurio galėjo būti neteisingai išspręsta byla, todėl tai sudaro pagrindą panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir perduoti byla iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, kadangi šis pažeidimas gali būti pašalintas apeliacinės instancijos teisme (CPK 359 straipsnio 1 dalies 4 punktas, 4 dalis).

Dėl apeliacinės instancijos teismo teisės skirti byloje ekspertizę

40. Atsakovai kasaciniame skunde taip pat nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas byloje neturėjo teisės skirti ekspertizę, teigdami, jog klausimas, dėl kurio byloje buvo paskirta teismo ekspertizė, buvo teisinis, o ne reikalaujantis specialių mokslo, medicinos, meno, technikos ar amato žinių.
41. CPK 212 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad išsiaiškinti nagrinėjant bylą kylančius klausimus, reikalaujančius specialių mokslo, medicinos, meno, technikos ar amato žinių, teismas gali skirti ekspertizę ir, atsižvelgdamas į dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę, paskirti ekspertą arba pavesti atlikti ekspertizę kompetentingai ekspertizės įstaigai. Prireikus gali būti skiriami keli ekspertai ar ekspertų komisija. Ekspertu gali būti skiriamas asmuo, turintis reikiamą kvalifikaciją išvadai duoti. Teismo ekspertizės atlieka teismo ekspertai, nurodyti Teismo ekspertizės įstatyme. Kai nėra reikiamos specialybės teismo ekspertų arba jie negali būti skiriami teismo ekspertais konkrečioje byloje (dėl suinteresuotumo bylos baigtimi, užimtumo ar kitų aplinkybių), ekspertu gali būti skiriamas asmuo, turintis reikiamą kvalifikaciją išvadai duoti (CPK 212 straipsnio 2 dalis).
42. Kasacinis teismas, formuodamas teisės taikymo ir aiškinimo praktiką, ne kartą yra nurodęs, jog tam, kad išsiaiškinti byloje nagrinėjamus klausimus, kuriems reikia specialių žinių, teismas gali skirti ekspertizę (CPK 212 straipsnis). Tačiau ekspertizės skyrimas turi būti pagrįstas ne spėjimu, bet teismo įsitikinimu, kad jos atlikimas yra tikslingas. Teismo nagrinėjimo metu kaip įrodymai gali būti naudojami ir rašytiniai aktai, kurie pagal savo prigimtį yra ekspertinio pobūdžio – gaunami atlikus tam reikalingus tyrimus ir pritaikius specialias žinias. Tačiau jeigu toks tyrimas buvo atliktas ne pagal teismo ar teisėjo nutartį civilinėje byloje, tai, nepaisant jo tiriamojo mokslinio pobūdžio, gauta išvada laikoma ne ekspertiniu aktu, o rašytiniu įrodymu, kuriame yra žinių apie reikšmės bylai turinčias aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-575/2008; 2009 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-130/2009; 2010 m. kovo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-133/2010).
43. Nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas 2020 m. rugsėjo 3 d. nutartimi paskyrė teismo teritorijų planavimo ir statybos galimybes nustatymo ekspertizę, ją pavedė atlikti teismo ekspertei dr. D. V.-M. Teismas ekspertei uždavė šiuos klausimus:
- 43.1. Ar žemės sklypų, kad. Nr. (duomenys neskelbtini) ir (duomenys neskelbtini), esančių (duomenys neskelbtini), padalijimas į aštuonis sklypus, pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties keitimas į kitos paskirties žemę, naudojimo būdo ir pobūdžio, teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo, statybos reglamentų nustatymo detaliojo plano, patvirtinto Kašiadorių r. savivaldybės administracijos direktoriaus 2010 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. V1-563, rengimo ir tvirtinimo metu buvo galimybė teisėtai (nepažeidžiant galiojančių teisės aktų) statyti gyvenamąjį namą visuose detaliojo plano patvirtintuose žemės sklypuose, nepažeidžiant, be kita ko, magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienetą nustatyto pastatų žmonėms būti skaičiaus?
- 43.2. Ar ginčo sandorio sudarymo metu (2016 m. balandžio 4 d.) buvo galimybė teisėtai statyti gyvenamąjį namą ginčo žemės sklype, t. y. (duomenys neskelbtini), nepažeidžiant, be kita ko, magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienetą nustatyto pastatų žmonėms būti skaičiaus?
- 43.3. Ar planavimo organizatoriai, vykdydami jiems priskirtas pareigas detaliojo plano rengimo ir tvirtinimo metu, žinojo (turėjo žinoti) apie magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienetą nustatyto pastatų žmonėms būti skaičiaus nustatymo taisyklių reikšmę statybos teisėtumui rengiant teritorijų planavimo dokumentus ir ateiityje, keičiantis statinių žmonėms būti skaičiui magistralinio dujotiekio pirmosios vietovės klasės vienetą?
44. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su atsakovu ir trečiojo asmens AB „Amber Grid“ argumentais, kad nebuvo pagrindo byloje skirti teismo ekspertizę ir ji atliktą netinkamai. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad CPK 212 straipsnio 1 dalyje nustatyta teismo teisė skirti

ekspertizę ir, atsižvelgiant į dalyvaujančių byloje asmenų nuomonę, paskirti ekspertą arba pavesti atlikti ekspertizę kompetentingai ekspertizės įstaigai reikšia, kad dėl ekspertizės skyrimo poreikio kiekvieno atveju sprendžia bylą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į pagrindinį proceso tikslą – teisingai ir tinkamai išnagrinėti bylą. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad už eksperto išvados pagrįstumą yra atsakingas ekspertas, o su teismo ekspertės išvadomis nesutikti teisėjų kolegija nenustatė pagrindo.

45. Pagal [CPK 268 straipsnio](#) 4 dalį teismo sprendimo forma ir turinys turi atitikti [CPK 270](#) straipsnyje nustatytus reikalavimus. [CPK 270 straipsnio](#) 4 dalies 4 punkte nustatyta pareiga teismui motyvuoti sprendimą (nutartį). Teismo sprendimo motyvavimo svarbą yra pabrėžęs ir Europos Žmogaus Teisių Teismas, nurodęs, kad sprendimo motyvavimas yra būtinas, norint parodyti, kad bylos šalys buvo išklausytos ir teisingumas įvykdytas atidžiai (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje *Hirvisaari prieš Suomiją*, peticijos Nr. 4968/99, par. 30). Pareigos nurodyti priimto sprendimo motyvus apimtis gali skirtis priklausomai nuo sprendimo pobūdžio ir turi būti analizuojama konkrečių bylos aplinkybių kontekste (Europos Žmogaus Teisių Teismo 1998 m. vasario 19 d. sprendimas byloje *Higgins ir kiti prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 20124/92, par. 42).
46. Pagal kasacinio teismo praktiką absoliučiu sprendimo (nutarties) negaliojimo pagrindu ([CPK 329](#) straipsnio 2 dalies 4 punktas) laikomas visiškas motyvų nebuvimas; nepakankamas sprendimo (nutarties) motyvavimas nėra jo absoliutus negaliojimo pagrindas [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 4 punkto prasme. Tuo atveju, kai teismo sprendimo (nutarties) motyvai yra neišsamūs, šis pažeidimas gali būti pripažintas esminiu pagal [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą, jeigu sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje neatsakyta į pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus, ir dėl to byla galėjo būti išspręsta neteisingai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-38/2008](#); 2011 m. rugpjūčio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-344/2011](#)). Taigi, tik nustatęs, kad padarytas esminis proceso teisės normų pažeidimas, konkrečiai – neišsami teismo sprendimo motyvacija, dėl kurios galėjo būti neteisinga išspręsta byla, ir kai pats negali ištaisyti šio pažeidimo (jo padarinių), apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą turi naikinti ir bylą perduoti nagrinėti iš naujo ([CPK 329](#) straipsnio 1 dalis).
47. Teisėjų kolegija, įvertinusi šios nutarties 44 punkte nurodytus apeliacinės instancijos teismo argumentus, nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismo argumentai nėra pakankami atsakovų nurodytiems argumentams dėl ekspertizės skyrimo būtinumo atmesti. Kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas savo priimto sprendimo nemotyavo argumentais, dėl kurių byloje paskirta ekspertizė laikytina ne teisine, o reikalaujančia specialių mokslo, medicinos, meno, technikos ar amato žinių. Vien apeliacinės instancijos teismo argumentas, kad už eksperto išvados pagrįstumą yra atsakingas ekspertas, o teisėjų kolegija nenustatė pagrindo nesutikti su ekspertizės išvadomis, nesudaro pagrindo konstatuoti, kad šiuo atveju buvo atsakyta į esminius atsakovų argumentus dėl teisinio atliktos ekspertizės pobūdžio ir tokios ekspertizės skyrimo būtinumo.
48. Teisėjų kolegija pažymi, kad teisminė sistema grindžiama principu *iura novit curia* (teismas žino teisę), kuris reiškia, jog faktinių bylos aplinkybių teisinė kvalifikacija yra teismo prerogatyva. Todėl teismo ekspertizę negali būti skiriama dėl teisės klausimų, kadangi teisės taikymas ir aiškinimas pagal byloje nustatytas faktines aplinkybes yra išimtinė teismo kompetencija, kurios teismas negali pavesti atlikti kitiems asmenims.
49. Vis dėlto, atsižvelgdama į tai, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas naikinamas ir byla perduodama šiam teismui nagrinėti iš naujo, teisėjų kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas, be kita ko, pakartotinio bylos nagrinėjimo metu turėtų ištirti ir įvertinti atsakovų nurodomus argumentus dėl teisinio byloje atliktos ekspertizės pobūdžio.

Dėl nuostolių, susijusių su pripažintu negaliojančiu dėl suklydimo sandoriu, atlyginimo priteisimo

50. Atsakovai kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, priteisdamas ieškovams išlaidų, susijusių su pripažintu negaliojančiu dėl suklydimo sandoriu, atlyginimą, nenustatė visų civilinės atsakomybės sąlygų. Teisėjų kolegija šiuos atsakovų kasacinio skundo argumentus pripažįsta teisiskai pagrįstais.
51. [CK 1.90 straipsnio](#) 1 dalyje reglamentuojama, kad iš esmės suklydus sudarytas sandoris gali būti teismo tvarka pripažintas negaliojančiu pagal klydusios šalies ieškinį. Suklydimu laikoma klaidinga prielaida apie egzistavusius esminius sandorio faktus sandorio sudarymo metu (to paties straipsnio 2 dalis). Vadovaujantis [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalimi, jeigu iš esmės suklydus sudarytas sandoris pripažįstamas negaliojančiu, tai taikomos [CK 1.80 straipsnio](#) 2 dalies nuostatos. Be to, šalis, pagal kurios ieškinį sandoris pripažintas negaliojančiu, turi teisę reikalauti iš antrosios šalies atlyginti turėtas išlaidas, taip pat savo turto netekimą ar sužalojimą, jeigu įrodo, kad suklydo dėl antrosios šalies kaltės. Jeigu tai neįrodyta, šalis, pagal kurios ieškinį sandoris pripažintas negaliojančiu, privalo atlyginti antrajai šaliai turėtas išlaidas, taip pat jos turto netekimą ar sužalojimą.
52. Teisės doktrinoje pripažįstama, kad minėtoje [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalyje reglamentuojami sandorio, sudaryto suklydus, pripažinimo negaliojančiu padariniai. Pripažinus, kad vienai iš sandorio šalių iš esmės suklydus sandoris negalioja, taikoma dvišalė restitucija. Papildomi padariniai priklauso nuo atsakovo kaltės. Jeigu ieškovas įrodo, kad suklydo dėl atsakovo kaltės, tai šis privalo ieškovui atlyginti turėtas išlaidas, turto netekimą ar sužalojimą. Šito neįrodęs ieškovas privalo kitai sandorio šaliai atlyginti turėtas išlaidas, turto netekimą ar sužalojimą (Mikelėnas, V.; Vileita, A.; ir Taminskas, A. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Pirmoji knyga. Bendrosios nuostatos*. Vilnius: Justitia, 2001, p. 199).
53. Restitucija (lot. *restitutio* – grąžinimas į ankstesnę padėtį) yra vienas iš civilinių teisių gynimo būdų, įtvirtintas [CK 1.138 straipsnio](#) 2 punkte (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-241/2007](#)). Restitucijos institutas reglamentuojamas [CK](#) šeštosios knygos X skyriuje. Tokia šio instituto vieta tarp [CK](#) normų rodo, kad restitucija yra prievolių teisės institutas ir kartu prievolinis teisių gynimo būdas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-86-969/2019](#), 20 punktas).
54. Kasacinio teismo praktikoje pasisakant dėl restitucijos instituto taikymo nurodoma, kad restitucija yra sandorio, pripažinto negaliojančiu, padarinys ([CK 1.80 straipsnio](#) 2 dalis, 1.90 straipsnio 3 dalis). Teismas, atsižvelgdamas į restitucijos taikymą reglamentuojančias teisės normas, ypač į 6.147 straipsnio 1, 2 dalis, turi nustatyti ir įvertinti visas taikytinai restitucijai (jos būdai) teisiskai reikšmingas aplinkybes. Taikant restituciją asmuo grąžinamas į ankstesnę padėtį, buvusią iki jo teisės pažeidimo. Tai reiškia, kad, pritaikius restituciją, asmuo negali gauti mažiau, negu iš jo buvo paaimta, tačiau jis negali gauti ir daugiau, nei turėjo. Restitucijos teisinis institutas, kaip ir kiti, negali būti taikomas formaliai, nesiejant su konkrečiomis kiekvienu individualiu atveju reikšmingomis bylos aplinkybėmis. [CK 6.145, 6.147](#) straipsniuose nustatytos įvairios restitucijos taikymo modifikacijos, kurių esmė – išvengti, kad dėl restitucijos taikymo vienos iš šalių padėtis nepagrįstai ir nesąžiningai pablogėtų, o kitos – atitinkamai pagerėtų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-359/2006](#)).
55. Civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) ar sumokėti netesības (baudą, delspinigius), o kita šalis privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) ar sumokėti netesības (baudą, delspinigius) ([CK 6.245 straipsnio](#) 1 dalis). Civilinė atsakomybė yra dviejų rūšių: sutartinė ir deliktinė ([CK 6.245 straipsnio](#) 2 dalis).
56. Sutartinė civilinė atsakomybė yra turtinė prievolė, atsirandanti dėl to, kad nevykdoma ar netinkamai vykdoma sutartis, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius ar netesības, o kita privalo juos atlyginti ([CK 6.245 straipsnio](#) 3 dalis). Sutartinei civilinei atsakomybei būdinga tai, kad šalis dar iki civilinės teisės pažeidimo sieja civiliniai teisiniai santykiai.
57. Deliktinė civilinė atsakomybė yra turtinė prievolė, atsirandanti dėl žalos, nesusijusios su sutartiniais santykiais, išskyrus atvejus, kai įstatyme

nustatyta, kad deliktinė atsakomybė atsiranda ir dėl žalos, susijusios su sutartiniais santykiais ([CK 6.245 straipsnio](#) 4 dalis). Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad iš esmės deliktinė teise ginamas tikrumo interesas, kuris reiškia, kad asmuo tikisi išlikti tokioje padėtyje, kokiaje yra (tikisi, kad padėtis neblogės), taigi deliktinės atsakomybės taikymo tikslas – grąžinti asmenį į tą padėtį, kurioje jis būtų likęs, jei nebūtų buvę delikto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-327-687/2015](#)).

58. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau nurodytą restitucijos instituto tikslą, taip pat į tai, kad [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalyje nustatyta teisė reikalauti atlyginti turėtas išlaidas, turto netekimą ar sužalojimą siejama su atsakovo kalte, konstatuoja, kad minėtoje teisės normoje įtvirtinta šalies, pagal kurios ieškinį sandoris pripažintas negaliojančiu, teisė reikalauti iš antrosios šalies atlyginti turėtas išlaidas, taip pat savo turto netekimą ar sužalojimą yra civilinės asmens atsakomybės pagrindas dėl toliau nurodomų motyvų.
59. Pirmą, remiantis [CK 6.249 straipsnio](#) 1 dalimi, žala, kaip civilinės atsakomybės sąlyga, apibrėžiama kaip asmens *turto netekimas arba sužalojimas, turėtos išlaidos (tiesioginiai nuostoliai)*, taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. Tai reiškia, kad įstatyme yra išskirtos kelios žalos rūšys (tiesioginiai ir netiesioginiai nuostoliai). Pagal [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalį šalis, pagal kurios ieškinį sandoris pripažintas negaliojančiu, turi teisę reikalauti iš antrosios šalies atlyginti tik *turėtas išlaidas*, taip pat savo *turto netekimą ar sužalojimą*, jeigu įrodo, kad suklydo dėl antrosios šalies kaltės. Todėl darytina išvada, kad minėtoje teisės normoje yra suteikta teisė reikalauti atlyginti tik tiesioginius nuostolius.
60. Antra, [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalyje šalies, pagal kurios ieškinį sandoris pripažintas negaliojančiu, teisė reikalauti atlyginti turėtas išlaidas, taip pat turto netekimą ar sužalojimą siejama su viena iš civilinės atsakomybės sąlygų – kalte, kuri šiuo atveju negali būti preziumuojama, o ją turi įrodyti ieškovas. Jeigu ieškovas neįrodo atsakovo kaltės, jis pats turi atlyginti atsakovo turėtas išlaidas, turto netekimą ar sužalojimą.
61. Apibendrinama teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamu atveju [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalyje įtvirtinta šalies, pagal kurios ieškinį sandoris pripažintas negaliojančiu, teisė reikalauti iš antrosios šalies atlyginti turėtas išlaidas, taip pat savo turto netekimą ar sužalojimą savo esme yra deliktinė civilinė atsakomybė, kadangi, pripažinus sandorį, sudarytą dėl suklydimo, negaliojančiu, kalto dėl suklydimo asmens neteisėti veiksmai pasireiškia ne sutarties ar jos nuostatų pažeidimu, o esminės informacijos, turinčios reikšmės sutarčiai sudaryti, neatskleidimu dar ikisutartinuose santykiuose. Be to, pripažinus sandorį negaliojančiu, šalių nebesieja pripažinto negaliojančiu sandoriu susiklostęs sutartinis teisinis santykis.
62. [CK 6.163 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šalys privalo elgtis sąžiningai ir esant ikisutartinams santykiams. Šalys privalo atskleisti viena kitai joms žinomą informaciją, turinčią esminę reikšmę sutarčiai sudaryti ([CK 6.163 straipsnis](#)).
63. Teisėjų kolegijos vertinimu, informacijos apie sutarties objektą neatskleidimas ikisutartinuose santykiuose yra artimesnis deliktinės atsakomybės rūšiai, kadangi teisės pažeidimo metu (visos reikšmingos informacijos neatskleidimu) šalių sutartiniai santykiai dar nesieja, o [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalyje įtvirtinta teise reikalauti atlyginti tiesioginius nuostolius iš esmės siekiama grąžinti asmenį į padėtį, kurioje jis būtų buvęs, jeigu kaltoji šalis jam būtų atskleidusi žinomą informaciją, turinčią esminę reikšmę sutarčiai sudaryti. Taigi, sprendžiant dėl tiesioginių nuostolių atlyginimo pagal [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalį turi būti nustatytos visos civilinei atsakomybei kilti būtinos sąlygos: neteisėti veiksmai, žala, priežastinis ryšis ir kaltė. Kaltė, kaip civilinės atsakomybės sąlyga, pagal [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalį nėra preziumuojama, todėl ieškovas privalo įrodyti šią civilinės atsakomybės sąlygą.
64. Nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas, priteisdamas ieškovams nuostolių atlyginimą pagal [CK 1.90 straipsnio](#) 3 dalį, šio ieškovo reikalavimo nevertino pagal visas civilinės atsakomybės sąlygas, nenustatė atsakovų neteisėtų veiksmų ir priežastinio ryšio tarp neteisėtų veiksmų bei nuostolių. Taigi, apeliacinės instancijos teismas nuostolių atlyginimą ieškovams iš atsakovų priteisė nenustatęs visų civilinės atsakomybės sąlygų. Atsižvelgdama į tai, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas naikintinas dėl esminio proceso normų pažeidimo ir netinkamo materialiosios teisės normų taikymo bei byla perduotina iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, teisėjų kolegija plačiau dėl apeliacinės instancijos teismo neįvertintų civilinės atsakomybės sąlygų nepasisako, kadangi pastarosios turės būti vertinamos pakartotinio bylos nagrinėjimo metu.

Dėl apeliacinės instancijos teismo teisės priimti sprendimą dėl ginčo esmės

65. Kasaciniame skunde atsakovai taip pat kelia klausimą dėl apeliacinės instancijos teismo teisės spręsti ginčą iš esmės. Atsakovų teigimu, apeliacinės instancijos teismas turėjo bylą grąžinti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, kadangi priimtą sprendimą iš esmės grindė didelės apimties ekspertizės aktu ir šimtais Nekilnojamojo turto registro išrašų, kuriuos į bylą ekspertės prašymu pateikė pats apeliacinės instancijos teismas. Atsakovai nurodo, kad tik apeliacinės instancijos teisme buvo nustatomos esminės bylos aplinkybės, o tai reiškia, kad apeliacinės instancijos teismas atliko pirmosios instancijos teismo funkciją ir taip buvo apribota atsakovų teisė į apeliaciją. Teisėjų kolegija neturi pagrindo pritarti šiems atsakovų kasacinio skundo argumentams dėl toliau nurodytų priežasčių.
66. [CPK 326 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkte nustatyta apeliacinės instancijos teismo teisė panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą, o 4 punkte reglamentuojama apeliacinės instancijos teismo teisė panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą visą ar iš dalies ir perduoti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Vadovaujantis [CPK 327 straipsnio](#) 1 dalimi, apeliacinės instancijos teismas panaikina apskustą teismo sprendimą ir perduoda bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, jeigu nustatomi [CPK 329 straipsnio](#) 2 ir 3 dalyse absoliutūs sprendimo negaliojimo pagrindai arba neatskleista bylos esmė ir pagal byloje pateiktus įrodymus bylos negalima išnagrinėti iš esmės apeliacinės instancijos teisme.
67. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad apeliacinės instancijos teismo teisė panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui nėra absoliuti. Apeliacinės instancijos teismas privalo ištaisyti pirmosios instancijos teismo padarytas teisės ir fakto klaidas, o bylą gali grąžinti nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui tik išimtiniais, įstatyme ([CPK 327 straipsnyje](#)) nustatytais atvejais. Bylos grąžinimo iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui išimtinumas yra svarbus proceso koncentruotumo ir ekonomiskumo principams įgyvendinti, bylinėjimosi trukmei sutrumpinti ir operatyvesniam teismo procesui užtikrinti, t. y. asmens teisė, kad jo byla būtų išnagrinėta per kiek įmanoma trumpesnį laiką, gali būti užtikrinta tik tada, kai byla nuosekliai judės iš žemesnės į aukštesnę teisminę instanciją ir nebus nepagrįstai grąžinama žemesnei teisminei instancijai nagrinėti iš naujo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-578/2013](#)).
68. Bylos esmė suprantama kaip svarbiausios faktinės ir teisinės bylos aplinkybės. Sprendžiant, ar yra [CPK 327 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto taikymo sąlygos, turi būti atsižvelgiama į neįtirtų aplinkybių apimtį ir pobūdį, įrodymų gavimo galimybes. Jeigu dėl tirtinų aplinkybių ir reikautinų įrodymų apimties ir pobūdžio būtų pagrindas padaryti išvadą, kad byla apeliacinės instancijos teisme turi būti nagrinėjama beveik visa apimtimi naujais aspektais, tai reikštų, jog būtų pagrindas konstatuoti bylos esmės neatskleidimą pirmosios instancijos teisme kaip pagrindą perduoti bylą nagrinėti iš naujo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-121/2009](#); 2018 m. rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-326-1075/2018](#), 31 punktas; 2018 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-446-378/2018](#), 47 punktas). Vis dėlto šios sąlygos egzistavimu nepakanka, kad apeliacinės instancijos teismas galėtų pasinaudoti savo teise aptariamam pagrindui perduoti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo – šios teisės įgyvendinimas papildomai siejamas su procesinių kliūčių, užkertančių kelią pačiam apeliacinės instancijos teismui išnagrinėti bylą iš esmės, egzistavimu. Apeliacinės instancijos teismas, būdamas kompetentingas spręsti byloje tiek fakto, tiek teisės klausimus, turi pats ištaisyti pirmosios instancijos teisme bylos nagrinėjimo metu padarytus pažeidimus. Apeliacinės instancijos teismas turi pats pašalinti tiek bylos faktinių aplinkybių nustatymo klaidas, tiek nustatytus materialiosios ir

proceso teisės normų taikymo ir aiškinimo trūkumus, o bylos perdavimas pirmosios instancijos teismui galimas tik nustačius, kad apeliacinės instancijos teismas to padaryti negali. Neišsamus ar nepakankamas bylos aplinkybių tyrimas pirmosios instancijos teisme gali būti vertinamas kaip proceso pažeidimas, sudarantis pagrindą teismo sprendimą panaikinti ar pakeisti, bet jis nėra pakankamas perduoti ginčą nagrinėti pirmosios instancijos teismui, jeigu tai įmanoma padaryti apeliacinės instancijos teisme (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-180/2009](#); 2011 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje [Nr. 3K-3-244/2011](#)).

69. Teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas, būdamas kompetentingas spręsti tiek fakto, tiek teisės klausimus, privalėjo spręsti šalių ginčą iš esmės negrąžindamas jo nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo. Teisėjų kolegija pažymi, kad byloje paskirta teismo ekspertizė bei Nekilnojamojo turto registro išrašai yra tik keli iš bylos medžiagą sudarančių įrodymų, kuriais grindžiamos aplinkybės, nagrinėtos taip pat ir pirmosios instancijos teisme. Todėl tai nesudaro pagrindo spręsti, kad byla apeliacinės instancijos teisme buvo nagrinėta beveik visa apimtimi naujais aspektais, dėl ko apeliacinės instancijos teismas būtų turėjęs pagrindą konstatuoti bylos esmės neatskleidimą pirmosios instancijos teisme.

Dėl bylos procesinės baigties

70. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad nurodyti argumentai sudaro pagrindą spręsti, jog byloje apeliacinės instancijos teismas padarė esminį materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimą, dėl kurio galėjo būti neteisingai išspręsta byla, todėl tai sudaro pagrindą panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, kadangi šis pažeidimas gali būti pašalintas apeliacinės instancijos teisme ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1, 2 punktai, 359 straipsnio 1 dalies 4 punktas, 4 dalis, 329 straipsnio 2 dalies 4 punktas).
71. Dėl kitų kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį argumentų kaip teisiskai nereikšmingų kitokio sprendimo byloje priėmimui teisėjų kolegija nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

72. Ieškovai pareiškė prašymą dėl 2100 Eur bylinėjimosi išlaidų patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo. Atsakovai pateikė prašymą dėl 4463 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo, o trečiasis asmuo AB „Amber Grid“ prašo priteisti 2030,80 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 19 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, bylą nagrinėjant kasacine tvarka susidarė 15,06 Eur bylinėjimosi išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų įteikimu.
73. Kadangi apeliacinės instancijos teismo sprendimas naikinamas ir byla grąžinama nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti apeliacinės instancijos teismui, atsizvelgiant į galutinį bylos išnagrinėjimo rezultatą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 4 dalimi, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 15 d. sprendimą panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Andžej Maciejevski

Algirdas Taminskas

Dalia Vasarienė